

Prodiaspورا

nr. 4, aprilie 2010

9 771857 050005

DRUMURI
ITALIENE

Satul Lenuței

CITIȚI LUNAR REVISTA

Prima revistă despre și pentru migrații din Republica Moldova.

Dacă doriți să obțineți revista „Pro Diaspora”, contactați asociațiile moldovenilor din străinătate sau/și din Republica Moldova.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Associazione Moldova (Italia, Trento)

Președinte – Vitalie Rotaru

Tel.: +393282055415

Email: ass.moldova@yahoo.it

Associazione Moldava „Speranța” (Italia, Torino)

Președinte – Elena Putina

Tel.: +393298870001

Email: associazione_speranza@hotmail.it;
elenaputina@hotmail.it

Asociația AMICI (Italia, Veneția)

Președinte – Iurie BOJONCĂ

Vicepreședinte – Oleg Josanu

Tel.: +39 3297044651

+39 3807321603

Email: asociatia.amici@libero.it
oleg.josanu@libero.it

Assomoldave (Italia, Roma)

Președinte – Tatiana Nogailic

Tel.: +393294754598

Email: assomoldave@gmail.com

Reporter „Pro Diaspora” – Victor Druță

Email: drutavictor@yahoo.com

<http://unmoldoveanlaroma.blogspot.com>

Asociația culturală Basarabia din Torino

Președinte – Larisa Olărescu

Tel.: 3478027187

E-mail: loramold_onlus@yahoo.it

Asociația moldovenilor din Austria

Președinte – Olga Petrovsky

Tel.: +436505209409

Email: olga.petrovsky@yahoo.com

ARBS „Basarabia” (Spania)

Președinte – Marcel Macarie

Tel.: +34669108208; +34667884091;
+34930014812

Email: arbs@madrid.com;
secretariat@basarabia.es;
marcel.macarie@basarabia.es

Asociația Femeilor Moldave (Portugalia)

Președinte – Natalia Seculțeanu

Tel.: +351925891220

Email: natalia_liga_mold@sapo.pt

Centrul Cultural Moldav (Portugalia)

Președinte – Oleg Boghenco

Vicepreședinte – Larisa Vulpe

Tel.: +351966485107

Email: raisa5691@yahoo.com

ACUM Belgia

Președinte – Vitalie Luca

Tel.: +32486540314;

Email: lucavitalie@gmail.com

Vicepreședinte – Viorel Bichir

Tel.: +32485796794

Email: bikirvio@gmail.com

Asociația Moldovenilor din Belgia „Noroc”

Președinte – Igor Aramă

Vicepreședinte – Aurica Uscov

Tel.: +3265567852; +32497171035

Email: info.noroc@skynet.be

Connexions Moldavie (Franța)

Președinte – Violeta Grițcan

Tel.: +33672909012

Email: vigritcan@yahoo.fr

<http://www.connexions-moldavie.fr>

COMUNISON RC (Marea Britanie)

Președinte – Serafim Florea

Tel.: +447703016947

Email: info@comunison.net;

floreserafim@pro-diaspora.com

REPUBLICA MOLDOVA

AO Asociația Mediatică

„Pro-Diaspora”

Președinte – Ștefan Florea

Tel.: +37369112516

E-mail: stefanflorea@ymail.com;
florestefan@pro-diaspora.com

Asociația Presei Independente (API)

Director executiv – Petru Macovei

Tel./Fax: +37322220996

E-mail: api@api.md

Ne puteți citi și pe www.prodiaspora.md și www.pro-diaspora.com

DIN LUNA MARTIE 2010 VA PUTEȚI ABONA LA REVISTA PRO DIASPORA

la oficiile din Republica Moldova ale SA Moldpresa și ÎS Poșta Moldovei!

Indice de abonare pentru Pro Diaspora - **32055**

Exodul de creieri ar putea fi stopat?

Tot mai frecvent tinerii moldoveni, care absolvesc liceele și universitățile în Moldova pleacă la muncă sau studii peste hotare. De ce? Experții spun că din cauza corupției din învățământ, dotării proaste a universităților, dar și a faptului că diplomele noastre nu sunt apreciate în țările europene.

Din articolele scrise de reporterii „Pro Diaspora” din Europa aflăm că tot mai mulți tineri moldoveni învață în țările unde părinții lor s-au stabilit cu traiul și îi pot ajuta. Până ajuns însă să studieze în universitățile din Europa tinerii moldoveni au de trecut un șir de bariere în Moldova, cât și peste hotare, dar, totuși, cei care doresc cu adevărat, reușesc. Deși, Moldova face parte din sistemul de învățământ de la Bologna din 2005, procesul de recunoaștere și apostilare a diplomelor de studii este anevoios. Mai multe țări oferă un număr de burse stabilit, conform acordului de colaborare, dar Franța, Marea Britanie, Italia, Belgia nu sunt în această listă. Autoritățile speră că o dată cu negocierea Acordului de Asociere cu UE, lucrurile vor evolua spre bine. Și, totuși, ai noștri tineri învață la Paris, Londra, Bruxelles, Roma ș.a. Cum? Răspunsul îl aflați în acest număr al revistei.

Cel mai incorect pare a fi faptul că o diplomă de la Sorbona sau Oxford nu-ți garantează o slujbă bine plătită în Moldova. Desigur statul nostru are nevoie de specialiști cu studii europene, ne spun oficialii, dar piatra care răstoarnă carul sunt salariile mici. Cum am putea să-i atragem acasă pe tinerii specialiști împrăștiați în lumea largă de care avem nevoie pentru a ne integra mai rapid în UE?

ȘTEFAN FLOREA,
Președinte,
Asociația mediatică
„Pro-diaspora”

4 LEGĂTURA DIRECTĂ
Informații consulare, doar în „Pro Diaspora”

6 UTIL
Moldovenii din Lituania: „Ne pare rău că vorbim mai bine limba lituaniană decât româna”

Procedura de obținere a pașapoartelor va fi simplificată

8 EVENIMENT
Cea mai așteptată primăvara la Paris

Mărțișorul la Torino

Al treilea Mărțișor la Bruxelles

Moldoveni, uniți-vă!

10 INTERVIU

Valeriu Lazăr:
„Suma economiilor migranților este insuficientă pentru inițierea unei afaceri”

13 INVITAȚIE
Auziți? Moldova ne cheamă

14 ISTORIE DE SUCCES

Atenție, zâmbiți, se fotografiază

16 ABC-UL AFACERII DE SUCCES
Ideea... primul hop!

18 AI NOȘTRI ÎN EUROPA
Toate drumurile duc la... Tatiana

20 MESAJE
De vorbă cu moldovenii din Grecia

21 UTIL
Ce înseamnă să fii imigrant în Cehia?

22 VIAȚA ÎN „EXIL”
Jurnalul unei bandante

23 POVEȘTI
Profesor în Moldova, asistent social în Italia

24 DRUMURI ITALIENE
Satul Lenuței

26 LA NOI ȘI LA EI
Ce trebuie să faci pentru recunoașterea diplomei de studii
La studii în România

De ce vin străinii să învețe în Moldova?

De ce primesc americanii atâtea premii Nobel?

De părerea copilului se ține cont

„Poți îmbătrâni în Oxford și tot incult rămâi”

Moldovenii preferă dreptul sau economia

Studii de calitate - succes garantat

În zece ani, 292 de studenți din R. Moldova

La studii în „Ciubotă”
Moldovenii la Paris... la studii

Ai noștri tineri la Bruxelles

42 DE VORBĂ CU...
Sergiu MALACHI:
„În amicitie dau preferință intelectului ...”

44 CULTURA
Iurie Bojoncă, noi toți, pe malul râului Zero

46 AJUTOR
Sub ochii noștri se distruge un monument istoric Biserica Adormirii Maicii Domnului din Căușeni

REDACȚIA REVISTEI **ProDiaspora**

COORDONATORI DE PROIECT:

Serafim Florea (Marea Britanie)
Petru Macovei (Republica Moldova),

REDACTOR-ȘEF: Dumitru Lazur

REPORTERI: Diana Lungu (R. Moldova),

Olesea Tanașciuc (Portugalia), Victor Druță,
Ludmila Cearcă, Larisa Pojoga, Iurie Bojoncă,
Larisa Olărescu (Italia), Marcel Macarie (Spania),
Violeta Grițcan (Franța), Nadea Hornet (Cehia)

DESIGN ȘI MACHETARE: Angela Ivanesi

MARKETING ȘI PUBLICITATE: Ștefan Florea,
Asociația mediatică „Pro-diaspora”
www.pro-diaspora.com

ADRESE PENTRU CORESPONDENȚĂ:

În Republica Moldova:

Asociația Presei
Independente (API)
str. București 77,
mun. Chișinău, MD-2012
Tel./Fax: +37322 220996
E-mail: api@api.md

În Marea Britanie:

COMUNISON RC, Suite 62
2 Lansdowne Row, Mayfair,
London, W1J 6HL
Tel.: +447703016947
Email: info@comunison.net,
floreserafim@pro-diaspora.com

Revista „ProDiaspora” este realizată în cadrul proiectului „Migrants Diaspora Initiative for Media Enterprise (Migrants DIME)”. Proiectul este implementat în parteneriat de Asociația Presei Independente (API) din Republica Moldova și COMUNISON RC din Marea Britanie.

EC-UN Joint Migration and Development Initiative
United Nations / United Nations Development Programme Brussels Office
14 Rue Montoyer
Brussels 1000, Belgium
Tel. +32 2 235 05 50 Fax. +32 2 235 05 59
Email: jmdi.pmu@undp.be , Website: www.migration4development.org

Această publicație este realizată cu asistența Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații nu reflectă în niciun fel punctul de vedere al Uniunii Europene, OIM sau Organizației Națiunilor Unite, inclusiv PNUD, UNFPA, ICNUR și ILO, sau al statelor lor membre.

INFORMAȚII CONSULARE, doar în „Pro Diaspora”

Revista „Pro Diaspora” își dorește să fie mai aproape de cititorii săi. Și în ediția curentă publicăm răspunsurile la cele mai frecvente întrebări adresate de cetățenii R. Moldova operatorilor Centrului de Apel al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene. Numai în revista „Pro Diaspora” puteți afla informații din toate domeniile consulare.

● ÎN ROMÂNIA, CU PERMISUL DE MIC TRAFIC LA FRONTIERĂ

ÎNTREBARE: Care sunt actele necesare pentru ridicarea permisului de mic trafic la frontieră?

RĂSPUNS: Începând cu 1 martie curent, Secția Consulară a Ambasadei României la Chișinău din str. Vlaicu Pârcălab nr. 39 primește cererile pentru permise de mic trafic care le vor oferi posibilitatea cetățenilor moldoveni să călătorească în zona de frontieră a României fără vize.

Pot solicita permise de mic trafic numai persoanele care locuiesc în zona de frontieră cu România, la o distanță de 30 kilometri, în baza prezentării unor motive doveditoare. Potrivit acordului, persoanele care locuiesc în mod legal, de cel puțin un an, în zona de frontieră pot primi permise de mic trafic, pentru o perioadă de la doi la cinci ani, în baza cărora pot călători în statul vecin pe o distanță de până la 50 km de la

graniță. Eliberarea permisului de micul trafic este gratuită.

Persoanele care doresc să obțină permise de mic trafic urmează să prezinte următoarele documente:

1. Cerere-tip, completată personal de către solicitant, în fața lucrătorului consular. Formularele sunt gratuite și pot fi ridicate la Secția Consulară a

Ambasadei (str. Vlaicu Pârcălab nr. 39) sau descărcate de pe Internet;

2. O fotografie color (3,5 x 4,5 cm) recentă;
3. Pașaport valabil (valabilitatea permisului nu poate depăși valabilitatea pașaportului);
4. Documente care atestă că solicitantul locuiește legal în zona de frontieră, de cel puțin un an;
5. Documente care dovedesc că există motive întemeiate pentru trecerea frecventă a frontierei (sau declarația pe propria răspundere completată de către solicitant nemijlocit la sediul secției consulare, în care se declară motivele și scopul pentru care se dorește obținerea permisului).

● LEGAL SAU ILEGAL – EGAL LA AMBASADĂ

ÎNTREBARE: Pot apela la misiunea diplomatică a R. Moldova pentru obținerea unui pașaport dacă nu am statut legal în țara în care mă aflu?

RĂSPUNS: Ambasadele și consulatele R. Moldova au datoria de a acorda asistență oricărui cetățean moldovean, indiferent de statutul său în țara în care se află, dar nu pot încuraja șederea ilegală a acestora în statul de reședință. În același timp, cetățenii moldoveni au obligația de a

respecta regulile de călătorie și de ședere în străinătate pe întreaga durată a aflării pe teritoriul respectiv.

În scurt timp, vor intra în vigoare noile amendamente la procedura de documentare a cetățenilor peste hotare. Misiunile diplomatice nu se vor ocupa nemijlocit de

perfectarea pașapoartelor. Competențele lor se vor limita doar la recepționarea cererilor și documentelor. Ulterior, dosarele vor fi expediate la MTIC. După perfectare, pașapoartele vor fi transmise solicitanților, prin intermediul misiunilor diplomatice și consulare.

Foto: Reuters

● ACTE NOTARIALE ÎNDEPLINITE DE CONSULI

ÎNTREBARE: Ce fel de acțiuni notariale poate oferi misiunea diplomatică?

RĂSPUNS: Activitatea notarială a oficiilor consulare a R. Moldova se desfășoară în conformitate cu legislația R. Moldova și cu acordurile internaționale la care R. Moldova este parte, ținându-se cont de uzanțele internaționale. La cererea persoanelor fizice cetățeni ai R. Moldova și persoanelor juridice ale R. Moldova, (nu este interzis să se îndeplinească acte notariale și în folosul persoanelor străine și apatrizilor) consulii R. Moldova îndeplinesc următoarele acte notariale:

- Autentificarea actelor juridice (testamente, procuri, contracte) cu excepția contractului de înstrăinare a bunurilor imobile și contractului de gaj, luarea măsurilor de pază a bunurilor succesoriale, legalizarea semnăturilor de pe documente, legalizarea copiilor de pe documente

și a extraselor din ele, efectuarea și legalizarea traducerilor documentelor și a extraselor din ele, certificarea unor fapte în cazurile prevăzute de lege, declarații, primirea documentelor la păstrare, eliberarea duplicatelor actelor notariale pe care le-a întocmit, asigurarea probelor, etc.

- Cetățenii R. Moldova, străinii sau apatrizii au dreptul de a se adresa uneia din misiunile diplomatice și oficiile consulare ale R. Moldova pentru a li se perfecta o procură pentru reprezentarea diferitor interese pe teritoriul R. Moldova. Procura nu va necesita careva legalizare suplimentară, fiind automat recunoscută de către autoritățile R. Moldova deoarece a fost autentificată de către un consul moldovean. Pentru a fi perfectată o procură, persoana ce se adresează va prezenta documentul său de

identitate plus o copie a acestuia, precum și originalul sau copia buletinului sau pașaportului persoanei pe care o împuternicește. Documentele de identitate în baza cărui se identifică persoana urmează a fi valabile. Termenul procurii este de maxim 3 ani. Dacă în procură nu este specificat termenul, ea se consideră valabilă un an din data întocmirii. Se consideră nulă procura în care nu este indicată data întocmirii.

Totodată, orice cetățean precum și persoană juridică poate perfecta o procură pentru reprezentarea intereselor pe teritoriul R. Moldova și la un notar din țara respectivă. Însă pentru a fi valabilă pe teritoriul R. Moldova, aceasta va trebui suprlegalizată sau apostilată, după caz, cu traducerea ulterioară a acesteia în limba de stat sau rusă.

● FĂRĂ INVITAȚIE, ÎN MOLDOVA

ÎNTREBARE: Cetățenii căror state nu au nevoie de invitație pentru a solicita viza de intrare în R. Moldova?

RĂSPUNS: Cetățenii următoarelor state nu au nevoie de invitație-tip, eliberată de către Biroul Migrațiune și Azil al Ministerului Afacerilor Interne, pentru obținerea vizei de intrare în R. Moldova: Republica Croația, Republica Macedonia, Republica Turcia, precum și Statul Israel.

● REGULI DE CĂLĂTORIE PENTRU MINORI

ÎNTREBARE: Care sunt regulile de călătorie cu minori?

RĂSPUNS: Minorii au dreptul de a ieși și intra în R. Moldova doar însoțiți de unul dintre părinți, de reprezentanții legali sau de un însoțitor, desemnat prin declarația reprezentantului legal, autentificată notarial. În declarație va fi indicat scopul călătoriei, durata de ședere și țara de destinație.

În cazul în care minorul pleacă să domicilieze în străinătate, este necesară declarația de consimțământ al ambilor părinți, legalizată notarial. Atunci când părinții nu sunt reprezentanții legali ai copilului, va fi prezentată declarația de consimțământ depusă de reprezentanții legali, exprimată prin decizia autorității tutelare.

Persoanele care au încheiat căsătoria legală până la împlinirea vârstei de 18 ani,

pot ieși și intra în R. Moldova fără declarația reprezentanților legali.

Autoritățile de frontieră vor permite ieșirea din țară a cetățenilor minori, însoțiți de o persoană adultă în următoarele cazuri:

1. Minorul este înscris în pașaportul unuia dintre părinți și călătorește în străinătate însoțit de cel puțin un părinte;
2. Minorul este titular al unui pașaport individual și călătorește în străinătate însoțit de cel puțin un părinte;
3. Minorul este titular al unui pașaport individual și călătorește însoțit de o altă persoană fizică.

Certificatul de naștere nu poate fi folosit ca document de călătorie.

SUNĂ LA CENTRUL DE APEL!

Centrul de Apel se află pe strada Alexei Mateevici, nr. 80 din Chișinău și lucrează de luni până vineri de la ora 8.00 până la 17.00. Pentru orice informație se poate suna gratuit de pe teritoriul R. Moldova la 080090990. La numărul de telefon +373 22 690990 pot apela cetățenii aflați în afara țării. Apelul este taxat cu tarif standard pentru țara din care se efectuează apelul. Solicitări se primesc și la adresa electronică callcenter@mfa.md Operatorii Centrului de Apel vă oferă informații în toate domeniile consulare.

Moldovenii din Lituania: „Ne pare rău că vorbim mai bine limba lituaniană decât româna”

Moldovenii din Lituania propun misiunilor diplomatice ale R. Moldova în străinătate să sărbătorească Ziua Scrierii Dictării Naționale. Ideea i-a fost prezentată lui Mihai Ghimpu, președinte interimar al R. Moldova, care împreună cu deputatul Ion Hadârcă, a întreprins o vizită la Vilnius în perioada 11-12 martie.

Reprezentanții diasporei moldovenești de la Vilnius i-au spus lui Mihai Ghimpu că organizarea anuală a acestei sărbători, în prima duminică a lunii februarie, ar fi un omagiu adus poetului Grigore Vieru, născut la 14 februarie, precum și o tradiție de a promova limba română. Mihai Ghimpu le-a vorbit moldovenilor despre intenția guvernării de la Chișinău de a implementa un program la nivel de stat pentru susținerea reprezentanților diasporei, care ar permite autorităților din R. Moldova să-i ajute pe acești cetățeni să păstreze tradițiile naționale.

Mihai Ghimpu s-a referit la necesitatea

semnării unui acord de protecție socială pentru cetățenii R. Moldova stabiliți în Lituania, organizarea cursurilor de limbă română, dar și aprovizionarea reprezentanților diasporei cu cărți, materiale didactice necesare pentru a educa corect generația în creștere.

Lucia Andrievschi-Bartkiene, președintele Asociației de Limbă și Cultură Română „Dacia”, a spus că în Lituania sunt peste 700 de cetățeni moldoveni, majoritatea s-au stabilit în această țară în perioada de până la

independență. „Nu avem probleme grave așa cum au alte diaspore, doar că ne pare rău că am ajuns să vorbim mai bine limba lituaniană decât cea română”, a spus Lucia Andrievschi-Bartkiene.

Mihai Ghimpu și Ion Hadârcă au participat la manifestările organizate la Vilnius cu prilejul celebrării a 20 de ani de independență a Republicii Lituania.

INFO-PRIM NEO

Procedura de obținere a pașapoartelor va fi simplificată

Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor (MTIC), în colaborarea cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE), au decis simplificarea procedurilor de obținere a pașapoartelor prin intermediul misiunilor diplomatice și a secțiilor consulare de peste hotare.

„Principalul scop al acestui proiect constă în facilitarea procedurii de eliberare a pașapoartelor cetățeanului Republicii Moldova care se află temporar peste hotare, în statul de reședință, inclusiv celor care au dobândit sau redobândit cetățenia Republicii Moldova”, a declarat ministrul Alexandru Oleinic, menționând că „această măsură se încadrează perfect în programul amplu de acțiuni de simplificare a accesului populației la procesul de documentare”.

Moldovenii care se află în străinătate

vor avea posibilitatea să depună cerere de perfectare a pașapoartelor prin intermediul misiunilor diplomatice și secțiilor consulare în cazul în care a expirat termenul de valabilitate a acestuia sau în cazul furtului, sau a pierderii actului de identitate.

Solicitantul va depune o cerere la oficiul consular, la care va anexa poze în conformitate cu cerințele stabilite pentru a fi transmise ÎS „Registru” pentru personalizare. MAEIE va asigura primirea cererilor și eliberarea pașapoartelor prin intermediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Moldovei, iar MTIC, prin intermediul ÎS „CRIS „Registru” va asigura procesul de eliberare a pașapoartelor în conformitate cu prevederile Ordinului comun, se precizează în comunicat.

Ordinul comun de aprobare a „Instrucțiunii privind modul de documentare cu

pașaport al cetățeanului Republicii Moldova prin intermediul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova din străinătate” va intra în vigoare odată cu publicarea lui în Monitorul Oficial. Termen de examinare a cererilor este de până la 30 de zile.

Premierul Vlad Filat a dispus aprobarea unei decizii de simplificare a perfectării actelor de identitate pentru moldovenii de peste hotare în ședința din 10 martie a Cabinetului de miniștri. Primul ministru a menționat că acum, moldovenii din străinătate, dacă au nevoie de pașaport, trebuie să perfecteze o procură pe numele altei persoane care să ceară perfectarea actului de identitate în Moldova, iar cheltuielile sunt de trei ori mai mari decât tarifele de bază.

INFO-PRIM NEO

**ECOSEM
GRUP**
DEVELOPMENT and BUILDING HOLDING

Officiu Central: MD-2001, str. Tighina 33,
Chişinău, Republica Moldova,
tel.: (+373 22) 574 000, (+373 22) 574 003,
(+373 22) 574 004, fax: (+373 22) 574 006,
e-mail: ecosem@ecosem.md,
www.ecosem.md

Complexul locativ "MARIA-MAGDALENA"
mun. Chişinău, sectorul Ciocana, str. N. Milescu Spataru

etaj: 3-15

finalizarea construcţiei
2011-2012

Complexul locativ "TEATRAL"
mun. Chişinău, sectorul Botanica, str. V. Apostol 14/5

finalizarea construcţiei
2011-2012

Ce prezintă o locuinţă oferită de
Compania "ECOSEM GRUP" ?

- Calitate superioară a betonului (certificat prin marca 400).
- Pereţi din material termo-izolant.
- Ascensoare moderne de producţie germană cu generator de energie autonom.
- Calitate superioară a finisărilor în apartamente.

- Geamuri termoopan, fără plumb, rezistente la transmisia de căldură, sunet şi umeditate.
- Încălzire autonomă de tip "Climatronic" - garanţie 5 ani.
- Calorifere de calitate germană.
- Reţele de apă, canalizare şi energie electrică, cu utilizarea celor mai rezistente materiale şi conductoare.
- Sisteme de ventilare intensivă.
- Sisteme antiincendiarie în coridoare, spaţii de uz comun.

GARSONIERE

- Suprafaţa totală—19,5m²
1. Antreu—2,40m²
 2. B/S—2,80m²
 3. Cameră de zi—11,4m²
 4. Balcon—2,91m²

de la
11 563€
prima tranşă
3 470€

APARTAMENTE CU 2 ODAI

- Suprafaţa totală—52m²
1. Antreu—7,00m²
 2. B/S—3,69m²
 3. Bucătărie—7,28m²
 4. Balcon—3,18m²
 5. Cameră de zi—15,30m²
 6. Dormitor—12,53m²
 7. Balcon—3,32m²

de la
29 900€
prima tranşă
8 970€

APARTAMENTE CU 1 ODAIE

- Suprafaţa totală—40m²
1. Antreu—3,75m²
 2. B/S—3,64m²
 3. Bucătărie—13,59m²
 4. Balcon—3,32m²
 5. Cameră de zi—16,95m²

de la
24 000€
prima tranşă
7 200€

APARTAMENTE CU 3 ODAI

- Suprafaţa totală—85,5m²
1. Antreu—9,33m²
 2. Antreu—4,84m²
 3. B/S—3,21m²
 4. B/S—2,08m²
 5. Bucătărie—10,88m²
 6. Balcon—3,70m²
 7. Cameră de zi—20,39m²
 8. Dormitor—12,08m²
 9. Balcon—3,88m²
 10. Dormitor—15,00m²

de la
42 750€
prima tranşă
12 825€

Cea mai așteptată primăvara la Paris

În acest an moldovenii de la Paris au așteptat primăvara ca niciodată. Ei au fost alinați nu numai de razele soarelui, dar și de interpreții Doinița Sulac și Ghenadie Negru care au ajuns în Franța datorită Asociației mediatică „Pro-Diaspora” din Chișinău. În cadrul evenimentului a fost prezentat și cel de-al doilea număr al revistei „Pro Diaspora”.

O surpriză pentru public a fost și evoluția Victoriei Mahu, fosta solistă a grupului Millenium. Stabilită de mai mulți ani în Franța, interpreta a oferit publicului cele mai frumoase melodii din repertoriul său. Cântecul interpretat cu mult suflet de Doinița Sulac și Ghenadie Negru au cucerit publicul care a scandat în unison „Bravo”. Dar acest simplu „bravo” a însemnat mult mai mult și anume recunoștința pentru clipe de neuitat.

Cei doi interpreți ne-au condus într-o călătorie imaginară pe plaiul moldav și ne-au făcut să ne simțim ca acasă. Mulți dintre noi ne-am regăsit în melodiile lor. În centrul atenției au fost desigur femeile, deoarece ne aflăm în ajunul zilei de 8 martie. După concert am făcut poze cu artiștii și am răsfoit cu mare atenție și interes revista „Pro Diaspora”.

MARIA CAPRIAN, Paris

Mărțișorul la Torino

Pe 7 martie Asociația „Basarabia” în colaborare cu asociația italiană „Mondinsieme” a organizat a doua ediție a festivalului „Mărțișor” în Italia. Evenimentul a avut loc în incinta teatrului Valdocco din Torino.

De data aceasta a fost pregătit un program mai diversificat cu participanți comunităților de imigranți din Torino care au venit cu cântece și dansuri din țările lor de origine. Colectivele de dansatori „Hora Basarabiei” și „Busuiocul” de la biserica „Sf. Cruce” au prezentat dansuri populare din România și Moldova. S-a bucurat de succes și dansul rusesc „Smugleanca” în interpretarea lui Iurie Raileanu și Maria Rontu. Evoluția celor doi dansatori a fost apreciată mai ales de oaspeții italienii prezenți în sală. Nu a rămas neobservată nici interpreta de cântece populare Nadia Craitamandra care ne-a bucurat cu cântece folclorice din zona de sud a Moldovei. Apropo, ea își va lansa

albumul cu cântece folclorice pe 20 iunie aici, la Torino. Și oaspeții din Bolivia ne-au bucurat cu un dans popular frumos.

Programul de mai bine de două ore a fost urmărit cu atenție și plăcere de oaspeții italieni, români, ruși și basarabeni. Cea mai mare surpriză au avut-o femeile care în ajun de 8 martie au putut admira o prezentare de rochii de seară oferită de un magazin pentru ceremonii. În final, tinerii dansatori din Moldova și România au reușit să scoale sala în picioare cu dansul „Hora din Moldova”, inspirat de la cântecul interpretei Nelly Ciobanu. Lucia Cintillo, consilier comunal din Comuna Torino, oaspete de onoare la sărbătorii, a fost încântată de concert și

s-a autoinvitat la următoarele noastre evenimente. Ea a spus că nu știa multe despre comunitatea moldovenilor, dar acum a avut o mare plăcere să ne cunoască și să-și facă o idee clară despre noi.

Asociația „Basarabia” aduce mulțumiri atât participanților, cât și invitaților și vă așteaptă cu plăcere la următoarele evenimente.

LARISA OLĂRESCU,
Președintele Asociației „Basarabia”,
Torino

Al treilea Mărțișor la Bruxelles

Moldovenii din Belgia au sărbătorit la 6 martie cel de-al treilea Mărțișor. Evenimentul a fost organizat de către Asociația Moldovenilor din Belgia "Noroc".

Pentru ai face pe oameni să se simtă ca acasă și pentru a promova cultura țării noastre, la festivalul din Belgia au fost invitați copiii de la Centrul Republican pentru copiii și tineret din Chișinău "Lia-Ciocârlia" și "Speranța", care au prezentat un spectacol folcloric. De asemenea a fost invitat și un grup de copii de la liceul „Ginta Latină”. Micuții de la Chișinău s-au întâlnit cu elevii de la două școli din Belgia cu care au și stabilit o colaborare.

Tamara Negară și Aurica Uscov de la liceul „Ginta Latină” au discutat posibilitatea organizării unui schimb de elevi

între instituția de învățământ din Moldova și liceul de arte plastice din Hainaut, Saint-Ghislain. A fost organizată și o expoziție de mărțișoare și suvenire din Moldova, un stand de desene realizate de către copiii de la liceul „Ginta Latină” și desigur un stand de imagini pitorești și arhitecturale ale Moldovei. La serată au fost prezente peste 250 de persoane, printre care reprezentanții Ambasadei R. Moldova din Belgia, reprezentanții ai bazei militare SHAPE și autoritățile orașului Mons și Hornu, printre care senatoarea Joëlle Kapompole și primarul Jovanna Corda.

Menționăm aportul foarte prețios al reprezentanților Asociației „Noroc” Natalia Stici și Nina Dimitrașco. Pentru copii din Moldova, „Noroc” a organizat o vizită în orașele Mons, Bruges și Bruxelles.

**AURICA USCOV,
LILIANA PAVEL, Bruxelles**

Moldoveni, uniți-vă!

Începutul anului 2010 pentru basarabeni din Italia a fost într-adevăr plin de evenimente frumoase. Luna lui ghenar a fost marcată de concertele de lansare a revistei „Pro diaspora”, spectacolele de la Mestre și Bolonia fiind organizate de Asociația AMICI și Asociația Mediatică „Pro-Diaspora”. Cu alte ocazii ne-a oferit minunate clipe de revelație Olga Ciolacu și Ian Raiburg.

Și iată că la mijlocul lui făurar au venit să ne umple sufletele cu "plai natal" formația „Gândul Măței” și interpreta Nelly Ciobanu. Artiștii au susținut concerte la Padova și Vicența. Spectacolele au fost organizate de întreprinderea lui Scuccato Claudio - SIA (Servicii și Idei în Amenajare), inițiativa venind de la soții Viorel Olișevski și Diana Gîncu, angajați ai acestei întreprinderi. "M-am gândit că un concert ar fi un cadou plăcut concetățenilor noștri plictisiți de muncă. Așa am putea demonstra italienilor

că avem și alte calități și nu suntem numai constructori și badante”, ne spune Viorel.

Concertul de la Padova a avut loc într-o sală festivă cu o capacitate de 500 de locuri, luminile și sunetul fiind de o calitate impecabilă. O singură problemă – puțini spectatori.

Prima parte a spectacolului a fost susținută de băieții de la „Gândul Măței”. Sunetul chitarei, percuția și, desigur, vocea lui Nicu Țărnă au reușit să trezească spiritul rock în fiecare din noi. După ce ne-am zbânțuit împreună cu „Gândul Măței” pe scenă a ieșit Nelly Ciobanu. Vocea ei caldă a înmuiat sufletele noastre, trezindu-ne sentimente de nostalgie, melancolie, dor de pa-

trie. Solista i-a ridicat pe toți la o horă, mai întâi interpretând piesa "Hora românească", apoi "Hora din Moldova".

La încheiere am ascultat cunoscutul cântec "Ș-așa-mi vine câteodată" în versiunea duetului Nicu Țărnă și Nelly Ciobanu. Am petrecut două ore extraordinare. "Nasc și la Moldova stele / Dar puțini privesc la ele". După concert doritorii au făcut poze cu artiștii și au primit autografe.

"Moldoveni, uniți-vă!", acesta a fost mesajul transmis de Nelly Ciobanu tuturor basarabenilor plecați prin lumea mare.

**OLEG CHICU,
Asociația AMICI, Veneția**

Valeriu Lazăr: „Suma economiilor migranților este insuficientă pentru inițierea unei afaceri”

Interviu cu **Valeriu Lazăr**,
viceprim-ministru, ministru
al Economiei

Autor: **DIANA LUNGU**

**- Așa cum R. Moldova este o țară
cu un număr mare de persoane
ce lucrează peste hotare, cât de
importante sunt remitențele în
dezvoltarea economică a țării?**

- Factorii principali ce au condiționat
majorarea considerabilă a remitențelor au

fost: rata înaltă a șomajului, nivelul de trai redus al populației, salariul mai mare oferit în țările angajatoare decât în Moldova pentru același post de muncă. În plus, migranții care muncesc peste hotare timp îndelungat reușesc să găsească un loc de muncă mai bine plătit și, de asemenea, locuri noi de muncă pentru membrii familiei.

Remitențele au crescut în anii 2000-2008 cu ritmuri mult mai avansate comparativ cu alți indicatori ce caracterizează situația social-economică a țării. Astfel, în anul 2008 volumul remitențelor a atins 31,2% în raport cu PIB, față de 9,4% în anul 1999, iar volumul acestora s-a majorat de 17 ori.

În acest sens, remarc influența remitențelor asupra creșterii PIB, impulsivă în special de consumul privat. Există o corelare foarte strânsă între majorarea remitențelor și creșterea reală a consumului final al gospodăriilor. Astfel, remitențele influențează în mod direct puterea de cumpărare a populației. Este de remarcat că cheltuielile gospodăriilor la procurarea mărfurilor pentru consum final și achitarea serviciilor s-au majorat în ultimii ani cu ritmuri mai avansate decât ritmurile de creștere a PIB.

Fluxul înalt al valutei străine din contul remitențelor a dus la aprecierea reală a valutei naționale, acest fapt, împreună cu majorarea considerabilă a salariilor și a deficitului comercial, a contribuit la reducerea competitivității economiei Moldovei. Drept urmare, creșterea puterii de cumpărare a populației se referă, în special, la mărfurile importate, deoarece acestea au devenit mai competitive în comparație cu cele autohtone. În consecință, volumul importului de mărfuri a crescut de 8 ori față de anul 1999, fapt ce a condus la sporirea deficitului balanței comerciale de 23,5 ori.

Constatăm că remitențele de peste hotare se utilizează preponderent pentru consumul intern și, ca rezultat, acestea stimulează dezvoltarea unor activități economice, cum ar fi comerțul cu amănuntul, transporturile și comunicațiile, tranzacțiile imobiliare, activitățile financiare, construcțiile, învățământul, sănătatea etc. și, implicit, investițiile în aceste sectoare ale economiei. De asemenea, s-a conturat o

tendință de majorare a depunerilor populației, inclusiv și din contul remitențelor.

Fluxurile bănești au un anumit potențial investițional, dar datele studiilor arată că intențiile de a investi în afaceri proprii sunt foarte slabe, ceea ce impune necesitatea de îmbunătățire a climatului investițional al țării, în special, la nivel regional, reformarea cadrului regulatoriu, dezvoltarea pieței hârtiilor de valoare etc.

- În ce măsură sunt condițiile economice de la noi atractive pentru moldovenii care muncesc în afara țării? Cum pot fi acestea îmbunătățite?

- Analiza indicatorilor din ultimii ani demonstrează o evoluție ascendentă a economiei R. Moldova și o creștere a nivelului de trai al populației: nivelul salariului a fost în creștere, numărul locurilor de muncă noi create au crescut, volumul investițiilor în economia națională au avut același trend. Însă, aceste evoluții au fost stopate de criza economică mondială, stopări manifestate nu doar în R. Moldova, dar și în celelalte țări din regiune.

Cât privește condițiile economice create, se poate vorbi despre implementarea măsurilor de eliminare a impedimentelor în dezvoltarea afacerilor, susținerea și stimularea lucrătorilor migranți de a investi banii muncii peste hotare în economia Moldovei (Programul de Atragere a Remitențelor în Economie – descris mai jos). Astfel, întru îmbunătățirea condițiilor de activitate a agenților economici s-au propus o serie de activități de eliminare a constrângerilor, reflectate în Planul de acțiuni de eliminare a constrângerilor de ordin administrativ în mediul de afaceri, printre care: excluderea certificării/autorizării unor mărfuri pe piața internă; introducerea Condiției de control la agenții economici; reducerea numărului genurilor de activitate supuse licențierii și simplificarea procedurilor de licențiere; reglementarea procedurilor de acordare a autorizațiilor la deschiderea afacerii, prin introducerea declarației pe propria răspundere; reglementarea sistemului de stabilire a taxei de amplasare a unităților de comerț diferențiate, reieșind din mărimea acestora și locul amplasării; crearea și lansarea „ghişe-

Analiza indicatorilor din ultimii ani demonstrează o evoluție ascendentă a economiei R. Moldova și o creștere a nivelului de trai al populației: nivelul salariului a fost în creștere, numărul locurilor de muncă noi create au crescut, volumul investițiilor în economia națională au avut același trend. Însă, aceste evoluții au fost stopate de criza economică mondială, stopări manifestate nu doar în R. Moldova, dar și în celelalte țări din regiune.

ului unic” de raportare electronică a obligațiilor fiscale, plăților (contribuțiilor) sociale și medicale și a informațiilor statistice.

- Deseori întreprinzătorii invocă lipsa sprijinului din partea statului, cu ce modificări în legislație ar trebui să vină noua conducere pentru ca aceștia să se bucure de un sprijin real din partea conducerii?

- La nivel de legislație, noua guvernare și-a propus liberalizarea economiei și eliminarea tuturor constrângerilor care împiedică activitatea de întreprinzător. În acest sens, a fost elaborat și a aprobat Planul de stabilizare și relansare economică 2009-2011 din care derivă elaborarea/modificarea unui șir de acte legislative/normative care au ca obiective majore: (i) reducerea poverii administrative și fiscale pentru desfășurarea afacerilor; (ii) facilitarea accesului antreprenorilor la mijloacele financiare pentru inițierea și dezvoltarea sau relansarea afacerilor; (iii) stimularea investițiilor publice și private. Un alt document în acest context, este Planul de acțiuni de eliminare a constrângerilor de ordin administrativ în mediul de afaceri, descris mai sus.

- R. Moldova este o țară agrară, cu toate acestea agricultorii se plâng de lipsa susținerii din partea statului. Ce oportunități există pentru dezvoltarea sectorului rural?

- Întru dezvoltarea sectorului rural Guvernul promovează un șir de programe care au menirea să susțină dezvoltarea antreprenoriatului prin asigurarea unor facilități fi-

nanciare, informaționale, de consultanță etc. Unul din programele orientate spre mediul rural și pentru lucrătorii de peste hotare este Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1”. Acesta este destinat atragerii și investirii remitențelor în scopul dezvoltării mediului rural și creării de noi întreprinderi. Alte programe în acest sens sunt: Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor, Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, Fondul de stat de garantare a creditelor.

O altă oportunitate pentru cetățenii republicii, întorși în țară, inclusiv pentru cei din mediul rural este posibilitatea de a investi în întreprinderile de stat supuse privatizării: procurarea întreprinderilor de stat, pachetelor de acțiuni ale statului în societățile comerciale sau obiectelor nefinalizate. În lista bunurilor proprietate de stat supuse privatizării sunt incluse 283 de întreprinderi din diferite domenii ale economiei (inclusiv 72 din sectorul agroindustrial) și 28 unități ale obiectelor nefinalizate. În acest sens, fiecare cetățean, care intenționează să deschidă o afacere pe teritoriul republicii, este în drept să participe la licitații, concursuri comerciale/investiționale, care se desfășoară de Agenția Proprietății Publice. În cazul obținerii dreptului de proprietate asupra acestor obiecte cetățenii vor obține posibilitatea de a deschide (continua) propria afacere pe baza activelor procurate.

În scopul dezvoltării agriculturii și susținerii agricultorilor din R. Moldova a fost creat Parcul științifico-tehnologic în domeniul agriculturii intensive

▷ și ecologice „INAGRO”. Sarcinile de bază ale acestuia constau în promovarea agriculturii ecologice; cultivarea și procesarea produselor agricole ecologice; crearea și dezvoltarea infrastructurii inovative a întreprinderilor mici și mijlocii; crearea condițiilor pentru comercializarea produselor inovative; crearea de noi locuri de muncă prin implementarea tehnologiilor avansate în agricultura ecologică; acordarea serviciilor de consultanță și informaționale. Localitățile rurale pot beneficia de toate aceste oportunități.

- Cum explicați reticența persoanelor întoarse de peste hotare de a investi banii în propria afacere?

- Exodul populației a fost o soluție pentru asigurarea unui trai decent la întoarcere acasă. Potrivit rezultatelor preliminare ale studiului efectuat în perioada decembrie 2009 – ianuarie 2010 în cadrul Proiectului DEVINPRO, finanțat de UNDP și Uniunea Europeană, 58% din transferurile bănești sunt utilizate în consum, 19,6% sunt economisiți, iar 22,2% sunt investiții. De asemenea, problema majoră evidențiată atât de persoanele întoarse în țară, cât și de cele rămase peste hotare este lipsa de informație referitoare la situația socio-economică și mediul de afaceri din R. Moldova. Totodată, deseori suma economiilor migranților este insuficientă pentru inițierea unei afaceri, iar lipsa abilităților și cunoștințelor în domeniul antreprenoriatului sporește reticența de a deveni antreprenor.

- Ce poate oferi statul moldovenilor care intenționează să deschidă o afacere odată întorși în țară? În ce mod sunt aceștia protejați?

- Statul va oferi asistență financiară cu porțiuni de grant prin intermediul următoarelor programe:

* „Programul PARE 1+1” în cadrul căruia, participanții vor beneficia de un grant echivalent

cu contribuția proprie a migrantului, dar nu mai mult de 200 mii lei, suplimentat cu consultanță și instruire antreprenorială și activități de informare. Suplimentar, este de menționat faptul, că acest proiect a fost inclus în planul de acțiuni pentru implementarea Programului de stabilizare și relansare economică a R. Moldova.

Valeriu Lazăr afirmă că noua guvernare și-a propus liberalizarea economiei și eliminarea tuturor constrângerilor care împiedică activitatea de întreprinzător.

* „Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor”, care are drept scop promovarea și facilitarea implicării tinerilor din Republica Moldova în activitatea antreprenorială în zonele rurale. În cadrul Componentei II a Programului – „Finanțarea proiectelor investiționale rurale prin acordarea de împrumuturi comerciale, cu porțiuni de grant, precum și finanțarea contractelor de leasing”, tinerilor (din R. Moldova sau celor reînțorși acasă) cu vârsta cuprinsă între 18-30 ani, li se acordă credite în valoare de până la 300 mii lei, pe o perioadă maximum de 5 ani, rata dobânzii fiind de 8,7% anual și cu 40% porțiune de grant.

* „Programul de susținere și dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structura-

le”, care se implementează pe teritoriul R. Moldova de către Ministerul Economiei, cu suportul Guvernului Japoniei și care este destinat facilitării procurării echipamentelor de producere de către subiecții sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, prin contracte de leasing cu porțiuni de grant.

* „Fondul de stat de garantare a creditelor” gestionat de către Organizația pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii pe lângă Ministerul Economiei, principala sarcină a căruia este acordarea garanțiilor la creditele alocate agenților economici de către instituțiile financiare din țară, în cazul în care antreprenorul dispune de suficiente capacități de rambursare a creditului, dar nu are suficient gaj pentru obținerea acestuia.

- De cele mai multe ori întreprinzătorii percep drept un obstacol dobânzile la creditele bancare, solicitând credite preferențiale. În ce măsură R. Moldova poate aplica aceste metode

de încurajare a întreprinzătorilor?

- În scopul depășirii acestei situații, Guvernul și-a propus câteva obiective de bază: asigurarea competiției între băncile comerciale și structurile alternative de finanțare (în special companiile de microfinanțare, de leasing ș.a.); stimularea restructurării întreprinderilor în scopul atragerii investițiilor, inclusiv capitalizarea fondurilor; sporirea capacității agenților economici de a elabora proiecte de afaceri viabile.

În același timp, este justificat și interesul băncilor comerciale în a-și gestiona eficient mijloacele, însă depășirea situației de criză presupune corelarea eforturilor tuturor părților interesate. De aceea considerăm oportun ca și băncile să-și asume unele riscuri, alături de agenții economici, dezvoltând și aplicând instrumente inovative de acoperire a riscurilor adecvate situației actuale. 🌐

Auziți? Moldova ne cheamă

La 8 martie, la Ambasada R. Moldova de la Roma a avut loc o întâlnire care ar fi putut trece și sub genericul „Despre posibilitatea imposibilului”. Căci s-a discutat, nici mai mult nici mai puțin, despre întoarcerea migranților moldoveni acasă, în patrie. Să înțelegem că țara noastră nu mai are nevoie de milioanele de euro pe care i le trimitem? Ori că salariile din Moldova le-au întrecut pe cele din UE și că nu mai are cine culege ofertele pentru locuri de muncă de 1000-2000 de euro? A, nu e așa. Atunci cum e?

În fața reprezentanților asociațiilor moldovenești din toată Italia s-au prezentat suedezul Per Lindberg, director de proiect, Vladimir Lungu, coordonator de proiect, Ramona Lupu, expert comunicare, Raisa Dogaru, reprezentantă a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Ei sunt promotorii proiectului „Consolidarea capacității Moldovei de gestionare a pieței muncii și de reîntoarcere a migranților”, care face parte din Programul UE „Parteneriat pentru Mobilitate” și este implementat de Agenția Suedeză pentru Ocuparea Forței de Muncă în colaborare cu 12 țări membre ale UE.

Oaspeții au remarcat că nu e vorba, desigur, să ne întoarcem toți acasă. Obiectivul general al proiectului este promovarea mobi-

lității legale între Moldova și UE. Obiectivele specifice sunt, în primul rând, facilitarea integrării pe piața muncii din Moldova a cetățenilor noștri reînțorși cu sau fără voia lor, precum și ajutarea migranților moldoveni să-și folosească în cel mai bun mod capacitățile și resurselor dobândite în străinătate. În al doilea rând, un obiectiv important este și încurajarea moldovenilor care intenționează să emigreze în UE spre folosirea căilor legale, facilitarea căutărilor unor locuri de muncă potrivite cu calificările pe care aceste persoane le au și chiar facilitarea obținerii calificărilor cerute.

Proiectul este realizat în strânsă colaborare cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și prevede întărirea capacității acesteia de a furniza informații de interes public, precum și crearea unei baze de date privind cererea și oferta de locuri de muncă, care

să fie disponibilă prin Internet. Se prevede în acest sens crearea unui Centru de Apel. Informațiile vor putea fi cerute vizitând și Centrul de Informare despre Piața Muncii, localizat chiar în centrul Chișinăului.

Se vor organiza târguri de locuri de muncă și acordarea de asistență în activitățile de antreprenoriat, în UE. Primul târg de muncă a și avut loc la Berlin în vara lui 2009. Al doilea va fi deschis la Padova, la 8 mai curent. În cadrul consulatelor R. Moldova vor fi create birouri de informare privind angajarea în câmpul muncii. Proiectul mai prevede desfășurarea unor activități de certificare/validare a studiilor, instruire profesională, de integrare socială și economică a celor reînțorși acasă, de instruire înainte de plecarea peste hotare și asistență tehnică, de instruirea personalului ANOFM ș.a.

Din partea asociațiilor moldovenești din Italia au vorbit N. Moraru, A. Cambarov, E. Gherciu, Gh. Boțoc, V. Ciobanu, T. Nogailic, O. Coptu ș.a. Au fost exprimate îndoiele cu privire la posibilitatea întoarcerii moldovenilor acasă. Salarii mici, corupție, nesiguranță. Da, au replicat promotorii proiectului, totuși, în Moldova nu mai există situația pe care o cunoșteți voi cu ani în urmă. Și, dacă la stat salariile sunt încă mici, apoi în sfera privată ele au crescut simțitor. Nu sunt o excepție lefurile de 1000 de euro. În domeniul construcțiilor salariile se apropie de cele europene și chiar se face simțită o lipsă de muncitori calificați. Legislația R. Moldova obligă companiile să angajeze în primul rând cetățeni moldoveni. Și doar în cazul când oferta nu e satisfăcătoare, angajatorii pot apela la forță de muncă de peste hotare.

S-a mai vorbit despre aceea că mulți străini și moldoveni din străinătate s-ar teme să facă afaceri în Moldova și din motivul că băncile moldovenești nu le par destul de sigure. E nevoie deci și de multă informație din sfera finanțelor. S-a vorbit despre pensii și despre acordul respectiv dintre Moldova și Italia, pregătirea căruia va începe într-un timp apropiat.

Pagina web a proiectului este
www.legal-in.eu

VICTOR DRUȚĂ,
Roma

Atenție, zâmbiți, se fotografiază

De ce? De plăcere! Cum? Cu pasiune. Și cine a prins vreodată lumea din jur în obiectivul unei camere de fotografiat înțelege acest lucru și n-o mai lasă din mâini. Este și cazul lui **Adrian Tulbure**, un tânăr pentru care imaginile nu doar că sunt colorate, ci au viață, au de transmis un mesaj. Iar atunci când fotografiază oameni, nu îi vede ca pe indivizi aparte, ci ca o poveste.

A înțeles la timp că pasiunea lui pentru fotografie, sfaturile tatălui său și mintea sa calculată îi vor aduce doar succes și și-a investit banii câștigați peste hotare într-o afacere nechibzuită și riscantă pentru unii, de succes pentru el. La 18 luni de activitate a reușit să-și extindă afacerea, să-și mărească profitul și să-și vadă liniștit de planurile de viitor. Deși afacerea îi aduce un venit frumusețel, Adrian susține cu tărie că fotografia, întâi de toate, este o artă. Și cel mai plăcut este când îți câștigi existența și îți poți dezvolta pasiunea.

„Eu nu fac bani din fotografie ca să-mi cumpăr o vilă sau un iaht. Dacă le voi cumpăra tot servicii foto voi oferi și în vilă și pe iaht. Ori voi invita mirii în vilă pentru fotografii, ori îi voi plimba pe iaht, tot pentru o ședință foto”, îmi spune zâmbind Adrian.

Ideea deschiderii unui studio care să ofere servicii foto de lux i-a venit demult, acum cinci ani, când încă era în Italia, adunând bani și experiență pentru afacerea sa. A lucrat ca fotograf și în peninsula, de unde a „furat” cele mai bune idei de la colegii de breaslă din Occident.

Plin de modestie, Adrian se consideră un fotograf amator, deși lucrează cu cele mai performante aparate. Aici și sunt investiți cei mai mulți bani. La fiecare ju-

mătate de an, investește câte 10 mii de euro. „Am investit cinci ani din timpul meu în acest proiect, cât privește partea financiară a început cu 10 mii de euro și la fiecare șase luni investesc încă câte 10 mii”, spune tânărul.

CÂT COSTĂ CALITATEA UNEI FOTOGRAFII?

Ca să nu apară întrebarea pe ce cheltuiește banii, Adrian vine cu explicații. Un aparat digital profesional rezistent la temperaturi de minus 30, când moldovenilor le place să facă nunți sub fulgi sau la temperaturi ridicate, pline de praf, costă de la 7000 de euro. La o nuntă sau alt eveniment de mare anvergură, un fotograf are nevoie de trei aparate. Unul este de rezervă, iar celelalte două sunt dotate cu obiective diferite, din timp fixate, pentru a nu le schimba de fiecare dată când se dorește captarea unei imagini din unghiuri diferite. În așa fel, explică Adrian, se evită distrugerea aparatului. În plus, în timp ce sunt schimbate obiectivele, fotograficul pierde și timp, dar mai ales imagini inedite.

Banii investiți, explică Adrian, se recuperează tot „în atâta timp în cât ai început să îi investești”. Adică, dacă a început să-i investească acum un an jumate înseamnă că îi va recupera tot într-un an jumate, urmând ca banii recuperați să urmeze aceeași „cale”.

Despre concurenți, Adrian spune că unica problemă cu aceștia este cerința lor de a ridica prețurile la fotografii. Ori, ca să ridici prețul, este de părere tânărul fotograf, trebuie să oferi ceva mai mult clienților. Pentru asta a adus pe piață albumul personalizat de nuntă, cu aplicații din piele. Are două pictorițe care îl ajută cu designul și machetarea, plus cinci fotografi. Pentru a asigura calitatea produselor oferite, la fiecare eveniment merg câte doi fotografi. Câte jumătate de zi fiecare, pentru că altfel e prea oositor și nu fac față de multe ori. Dacă se întâmplă ca în ziua nunții timpul să nu fie potrivit pentru fotografii, mirii pot veni în altă zi la studio, unde li se organizează o ședință foto bazată pe un scenariu, la alegerea mirilor, fie clasic, retro sau contemporan. Iar ca bonus, mirii beneficiază gratuit în ziua nunții de o mașină de lux.

„Am ajuns într-un secol în care oamenii cred că pot realiza o fotografie artistică cu mijloacele tehnologice de ultimă oră, uitând cu desăvârșire de tehnica de lucru”, mai spune Adrian care a avut primul aparat de fotografiat cu peliculă încă de la 12 ani. Mentorul, dar și managerul lui Adrian este tatăl său, fotograf amator și el, care l-a ajutat în toate și a investit tot ce a avut mai bun în el. „Eu în școală am fost năstrușnic. Când eram în clasa a noua tata a emigrat și la plecare mi-a spus că nu e obligatoriu să am numai note de 10 la școală pentru a avea succes în viață. Important e să nu

fac probleme celor din jur. Pot spune că tata este Dumnezeu meu”.

SECRETUL UNEI AFACERI DE SUCCES

Obstacole la deschiderea afacerii nu a întâlnit, pentru că gândește pozitiv și optimist. Secretul unei afaceri de succes este calculul. „Fericirea noastră este că lucrăm la comandă și cât ni se cere atâta producem. Pe lângă album mai facem și mobilă cu efecte retro și culorile aristocrației, pentru că clasicul întotdeauna rezistă în timp. În afară de seriozitate, cheia succesului constă în calcul și economisire. Dacă angajații mei vor stinge lumina după ei, eu le voi ridica salariul cu 30%, dacă nu o vor face, îmi voi reduce din cheltuielile mele cu 30%”, explică tânărul care crede că dacă ții cont de aceste principii poți dezvolta o afacere profitabilă în orice domeniu. Important este să începi de la ceva mic.

„Dacă vrei să deschizi o oloiniță începe prin a vinde răsărită la pahar. Și dacă ai o sută de mii mai împrumută 50, dar dacă ai doar 50 de mii nu împrumuta 200 de mii”, îi sfătuiește Adrian pe moldovenii care intenționează să se întoarcă acasă și să-și investească banii într-o afacere. Cât despre el, preferă să plece peste hotare doar în vacanță.

DIANA LUNGU

Fotografii din arhiva personală

„Eu nu fac bani din fotografie ca să-mi cumpăr o vilă sau un iaht. Dacă le voi cumpăra tot servicii foto voi oferi și în vilă și pe iaht. Ori voi invita mirii în vilă pentru fotografii, ori îi voi plimba pe iaht, tot pentru o ședință foto”, îmi spune zâmbind Adrian.

IDEEA... primul hop!

Revista „Pro Diaspora” și Centrul pentru Dezvoltarea Rurală (CDR) vor să vă ajute să faceți primii pași în afaceri. În ediția de astăzi, Vadim Codreanu, specialist dezvoltare afaceri CDR, ne explică cum și unde să căutați idei de afaceri de succes.

De mai bine de zece ani moldovenii au apucat calea migrației în speranța unei vieți mai bune. Fiecare dintre ei pleacă cu gândul de a reveni cu o sumă frumușică de bani pe care să o investească într-un apartament sau într-o afacere.

Odată întorși însă mulți dintre ei descoperă că nu e atât de ușor să pui pe roate o afacere, iar lipsa unui sprijin din partea statului se face simțită încă din primele zile de activitate. Totodată, recesiunea economică a cam tăiat din pofta moldovenilor de a investi banii cu ochii închiși.

Pe de o parte, tendința la nivel național de scădere a realizării de noi obiective, iar pe de altă parte, blocajul financiar cu care se confruntă nu puține din firmele de pe piața moldovenească au un efect de domino, afectând un număr important de antreprenori. Cu toate acestea, susțin ex-

perții, aceasta nu înseamnă că economia nu funcționează, iar faptul că, temporar, condițiile de obținere de credite bancare pentru investiții s-au îngreunat nu trebuie să îi descurajeze pe moldovenii care intenționează să își investească banii câștigați peste hotare într-o afacere.

De ce ar trebui să țină cont doritorii de a deschide o afacere? Care sunt riscurile și piedicile care pot apărea pe parcurs? Care sunt domeniile cele mai profitabile? La aceste întrebări vom încerca să răspundem în rândurile de mai jos.

Primul lucru la care trebuie să vă gândiți este dacă munca pe care o veți face vă va aduce satisfacție. Și asta pentru că afacerea îți va consuma cea mai mare parte din timp. Dacă nu veți fi mulțumiți, afacerea va fi restantă. Nu în ultimul rând, trebuie să vă cunoașteți capacitățile. Mulți își supra-evaluează propriile abilități. Este bine să fi

optimist dar este și mai bine să fii rațional. Dacă este vorba de o afacere mică în agricultură, ar trebui să aveți cunoștințe generale măcar din acest domeniu. Fiecare afacere își are specificul său. Nu este neapărat să investiți în agricultură, dar este foarte important să studiezi piața, tendințele generale ale ramurii respective în care vreți să vă lansați.

Prestarea de servicii și comerțul sunt mai rentabile, dar și acestea sunt cu limită. Într-un sat cu o mie de locuitori nu poți ridica o afacere de milioane. Este foarte important să decideți de la început ce capa-

cități aveți și cu ce scopuri porniți la drum. Ca să vă lansați trebuie să veniți cu ceva nou în localitate sau măcar câteva elemente mai noi, mai bune, mai calitative, mai complexe decât ceea ce există deja pe piață. Iar dacă în satul vecin deja există o moară sau o oloiniță nu are rost să mai deschideți una și în satul dvs.

În agricultură trebuie să fiți inițiat în lucrările agricole, să știți când și ce cantitate de pesticide să folosiți. Trebuie să aveți necesarul de resurse umane din timp pentru că dacă întârziati câteva zile lucrările agricole, randamentul recoltei scade.

Dacă aveți o suprafață mare de teren trebuie să știți din timp unde veți comercializa recolta și prealabil să găsiți eventuali parteneri sau locuri unde puteți stoca recolta în cazul în care apar diferite obstacole de export sau comercializare a produselor.

În spațiul rural afacerea depinde de reputația omului și de garanțiile pe care le oferă. Să presupunem că este vorba de o cizmărie, dacă prestează serviciile prost, clienții nu vor mai veni și vor prefera să meargă în altă parte. Alt aspect al acestui element este

impresia pe care o are despre potențialul beneficiar finanțatorului, adică în cazul în care nu dispuneți de resurse financiare suficiente, puteți apela la surse de finanțare externe. Deoarece afacerile noi reprezintă un domeniu foarte sensibil pentru finanțatori, la evaluarea cererii de finanțare sunt analizate minuțios aspectele ce tin de reputația fondatorilor.

Marketingul și promovarea sunt foarte importante. Acolo unde este economia de piață este concurență și acolo unde nu există strategii de marketing concurența și-o ia înainte. Iar statul aici nu vă mai poate ajuta cu ceva.

Într-o afacere este foarte important să mențineți controlul financiar, trebuie să vă asumați o doză de risc. Totodată, cele mai binevenite afaceri sunt cele mici. Acestea sunt mai puțin vulnerabile la șocuri pe termen scurt. Mai bine porniți de la afaceri mai mici până câpătați experiență. Mai mult de atât, pot fi foarte utile, mai ales dacă sunteți începători, seminările și trainingurile de instruire. Aici puteți găsi idei de afaceri și sfaturi pentru a vă dezvolta afacerea. Puteți apela la Agenția ce activează pe lângă Minis-

terul Economiei. Experții de aici oferă consultații în acest sens.

Mai sunt și companiile de consultanță în afaceri care studiază cererea și oferta de pe piață și analizează rentabilitatea lansării pe piață. Aici însă veți achita o taxă pentru că consultațiile implică investigații pe teren. Costul variază în dependență de domeniu, de cifra de afaceri și pornește de la 1000 de lei și poate ajunge la 5000 de euro. Există posibilitatea, ca antreprenor tânăr fiind, fără experiență, să fiți eligibili pentru consultanță și asistență tehnică gratuită din partea Agențiilor de Dezvoltare. Acestea sunt structuri mobile capabile să evalueze gradul de eligibilitate pentru participarea în cadrul diferitor proiecte, de a elabora planuri de afaceri și de asistență la completarea pachetului de documente necesar pentru finanțare. Actualmente, în RM există proiecte orientate spre dezvoltarea durabilă, în special în zonele rurale, finanțate și implementate de către Guvern în colaborare cu Partenerii Internaționali de Dezvoltare.

Altă sursă poate fi talentul sau hobby-ul personal al cuiva. În foarte multe cazuri se întâmplă că pur și simplu ați observat un loc gol pe piață și ați lansat afacerea. Nu neapărat să investiți în agricultură, este foarte important să observați o nișă, să studiați piața, tendințele generale ale ramurii în care vreți să vă lansați.

DIANA LUNGU

PUBLICITATE

Glorinal

Fiecare are nevoie de propria casă!

str. Zamfir Arbore, 15
tel: 29-50-29
www.apartamente.md

Italia

TOATE DRUMURILE duc la **TATIANA**

Dacă te afli la Roma și cauți un punct de referință al moldovenilor din partea locului, dacă ai nevoie de un loc de lucru pentru tine sau pentru un cunoscut, dacă vrei să știi tot ce se referă la viața diasporei și la cadrul legislativ italian în care se desfășoară, apoi nu vei putea evita nicidecum întâlnirea cu Tatiana Nogailic și asociația Assomoldave a cărei președintă este.

- Cine este Tatiana Nogailic?

- O emigrantă ca multe altele. Sunt contabil de profesie. Lucrez și aici contabil (resursă-externă) la o firmă. Am venit în Italia în 2001, cu peripeții. Am lucrat ca îngrijitoare. Am făcut ore. Am muncit și ca asistentă medicală într-un cabinet stomatologic. Dar, spre deosebire de alții, mi-am dat repede seama că pentru a răzbate cu adevărat, trebuie să înveți mult și eu am învățat. În primul an am făcut un curs de limbă italiană la Universitatea populară. A urmat un curs de informatică la Caritas. Apoi un curs de operator profesional pentru integrarea socială și în câmpul muncii a cetățenilor străini din Italia. După acest curs am făcut voluntariat la Caritas.

A fost o experiență foarte frumoasă, am avut prilejul să cunosc și să ajut și mulți moldoveni. Mi-a plăcut atât de mult, că am mai făcut un curs de operator voluntar. Am fost în calitate de traducătoare și ghid voluntar în trei expediții umanitare în Moldova, organizate de asociația „Seborga nel mondo”, UNICEF și Apărarea Civilă din provincia Imperia. Am vizitat case de copii la Chișinău și Bender ducând diferite ajutoare. Am trecut, cu prietenii mei italieni, prin cele mai incredibile aventuri, am plătit amenzi de o mie de euro pentru te miri ce regulă nerespec-

tată. La vama moldovenească a trebuit să leșin pentru ca să poată trece convoiul, căci vameșii descoperiseră niște chiloței și niște papucei „neregulamentari”. Am învățat de mediator cultural. Fac între timp alte două cursuri: 1) cum se administrează o asociație și 2) cum să faci proiecte pentru a obține finanțări. Pe lângă aceasta sunt studentă la științe sociale la Universitatea „San Tommaso d'Aquino”. Sunt voluntară UNICEF. Colaborez cu TVM International. La anul viitor vreau să fac și un curs de jurnalism.

- Ai avut de multe ori prilejul să-ți fie rușine de țara ta?

- Din păcate, da. Mi-a fost rușine când observam cum sunt furate ajutoarele de la casele de copii, mi-a fost rușine de acei copii sortiți să mănânce pireuri americane la pachet pe când uleiul de măsline, untul, carnea ajungeau pe mesele altcuiva. Mi-a fost rușine de „rușinea” unor soți de la Mihailovca, Cimișlia, de a o scoate din casă la lumina zilei pe fiica lor cu dizabilități. A fost ținută închisă, ca la închisoare, ani în șir. Când italienii cu care fusesem la Mihailovca în misiunea umanitară au înțeles care a fost soarta acelei fetițe au izbucnit în plâns, pe de o parte înduioșați, pe de alta îngroziți de atâta lipsă de suflet. De fapt, nu e o atitudine singulară și Moldova noastră are un drum lung de parcurs pentru a atinge nivelul de umanism social al Europei. Dar m-am bucurat totuși de lucrurile pe care le-am realizat. La Mihailovca, unde printre altele am găsit o sărăcie cum nu-mi închipuiam că ar putea exista în Moldova, voluntarii italieni au construit băi la o grădiniță și au făcut trotuar pentru ca fetița cu dizabilități

INTERVIU de **VICTOR DRUȚĂ,**
Roma
Fotografii din arhiva personală

de care-ți spuneam să poată ieși cu căruciorul în stradă. Tot ei au amenajat stadionul. Am organizat acolo un curs de prim ajutor și de igienă pentru populație. Colaborarea cu Mihailovca nu s-a întrerupt. Au mai fost trimise ajutoare, echipament sportiv. Acum am aflat că s-a format în sat și o echipă de fotbal. Pentru aceste trei călătorii umanitare am fost distinsă de UNICEF, în 2006, cu diploma „Mesager al Păcii în Lume”.

- Să zăbovim puțin asupra activității pe care o desfășori în cadrul asociației.

- Assomoldave există din august 2004 și a avut ca prim scop întâlnirea cererii de muncă cu oferta. Am ajutat multor conaționali să-și găsească un loc de muncă. Dar nu facem doar asta. În septembrie 2007 asociația a organizat la Chișinău o conferință, cu participarea mai multor oameni de afaceri și firme italiene, la care a fost prezentat proiectul „Infirmieri moldoveni pe piața muncii italiană”. Proiectul prevedea pregătirea profesională și lingvistică a infirmierilor în Moldova și ulterioara lor trimitere pe un timp determinat în Italia. Din păcate, nu am găsit înțelegere la Chișinău. În 2008 am participat împreună cu alte asociații moldovenești la „Sărbătoarea Popoarelor”, care a avut loc la Roma. În 2009, la 7-8 martie, asociația a organizat împreună cu Asociația Comunităților Unite ale Moldovenilor (ACUM) și Universitatea Pontificală „Angelicum”, Primul Congres al Diasporei Moldovenești din Lume. Colaborăm în cel mai strâns mod cu Ambasada Republicii Moldova și cu celelalte asociații. Un șuvoi de cele mai diferite informații pleacă de pe adresa noastră în toate direcțiile. Tot în 2009 am reușit să organizăm împreună cu Elena Putină și Oleg Josanu turneul italian al filmului lui Valeriu Jereghi „Arrivederci” care a fost prezentat la Roma, Veneția și

Torino. Un film neobișnuit de actual pentru noi, moldovenii, care am devenit un popor de migranți. Și vorbește nu de ceea ce câștigăm noi prin străinătăți, dar de ceea ce pierdem acasă. Și ne pierdem în primul rând copiii. Italienii care au un gust foarte fin pentru cinematografie, văzând acest film, au rămas emoționați și l-au lăudat foarte mult. Moldovenii însă s-au împărțit în două tabere: unii l-au lăudat, alții l-au criticat pe motiv că ne arată mai răi decât suntem de fapt. Important e că nu i-a lăsat indiferenți nici pe unii, nici pe alții.

- Și acum dă-mi voie să te întreb dacă istoria ta italiană e una de succes.

- Da. Am o activitate plină de satisfacții morale și spirituale. Îl am pe feciorul meu alături, elev la unul din liceele științifice din

Roma. Am alături un bărbat care mă iubește și mă susține în tot ce fac. Am alături, la numai două ore de zbor, țara mea Moldova, pe care o ajut cum pot. În rest, sunt o emigrantă ca și toți ceilalți.

- Tatiana, îți mulțumim și îți dorim multe alte realizări. Iar pe cititorii îi îndemnăm să viziteze și blogurile Tatianeii Nogailic:

<http://assomoldaveroma.blogspot.com/>, <http://arrivedercimamma.blogspot.com/>, <http://picasaweb.google.it/assomoldave>, <http://assomoldave-revolutie-moldova.blogspot.com/>, <http://assomoldave-volontariato.blogspot.com>, <http://festa-popoli-casa-mare-moldova.blogspot.com>

PUBLICITATE

BILUXTRANS
La comandă: autocar, microbuz

Moldova
Italia **Austria**
Cehia **Elvetia**

Transportarea pasagerilor, coletelor, automobilelor

Italia /+39/		Moldova /+37322/	
389099	3608 Milan	282445	Oficiu
389099	3662 Roma	282447	Oficiu
389099	3646 Torino	068041111	Oficiu
389099	3833 Bolonia	282446	Depozit
389099	3583 Verona	068034444	Depozit
389099	3725 Monza, Dezenzano	282448	Fax
389099	3750 Mestre, Vicenta, Iesolo		
320491	8484 Elba, Piombino		
389999	0262 Viaregio		
329367	9050 Parma, Mantova		
327056	1002 Lido di Veneția, Casavio		
		Austria /+43/	
		6769330838	Wiena

Igor & Nicolae & Sandu

de vorbă cu **MOLDOVENII DIN GRECIA**

Oare ce este mai important în viață? Oare ce trebuie să faci ca să fii absolut fericit? De când sunt plecată de acasă, de lângă părinți, tot mai des îmi dau târcoale astfel de gânduri, întrebări.... Posibil că cineva mă va înțelege, alții vor spune - prostii, aberații.

Pentru ce pleacă lumea de acasă? Pentru ce își lasă copiii, nevestele, bărbații, părinții? Oare fericirea constă în primirea cotelor cu măsline și ulei, spaghetti, cașcaval parmesiano din Italia, alte bunătăți din Portugalia, Spania, Rusia, Cehia, Cipru etc. și plus 100 de euro? Am încercat să răspund la aceste întrebări discutând cu câțiva moldoveni care muncesc în Atena.

Ana: "Să fiu lângă copilul meu și să-l aud cum îmi cere de mâncare. Să nu am cu ce-l hrăni. Nu, mai bine să fiu departe de el și să-i asigur viața de care are nevoie, dar fără să-mi vadă ei viața mea de aici, la fel de grea ca în Moldova, mai dureroasă decât era, plină de lacrimi și obidă, dar cu posibilitate de a face bani pentru ei."

Valeriu: "Vreau să mă întorc acasă, dar trebuie să câștig bani de apartament. Sunt căsătorit și mi-e dor de nevastă, mi-e dor de

părinți, de frați, dar acolo nu am posibilitate să-mi trăiesc cu adevărat viața. Muncesc aici și acum pentru a TRĂI mai târziu și acasă."

Olga: "Au absolvit copiii facultatea, dar nu au un loc de muncă. Muncesc și fac curat la greci acasă de 12 ani. Nu mai știu unde este țara mea. Mi-e dor de părinții mei bătrâni care nu m-au mai văzut de atâta amar de timp, care m-au crescut și cărora nu le pot fi aproape, acum, la bătrânețe. Au ajuns părinții mei să caute pe hartă țara unde trăiește acum ficia lor."

Veronica: "Ce să facă copiii mei aici? Pentru ce să-i aduc? Să muncească ca mine? Să nu mai vadă lumina zilei? Să miroase soluții de spălat vase și casa? Mai bine mai fac niște bani și le trimit că, uite, trebuie să fac trei nunți. Acum vorbesc fără lacrimi, gândindu-mă la viața mea, dar când am venit nu mai puteam de dor și durere. Omul se deprinde cu toate."

Lucia: "Sunt chelneriță într-un local. Muncesc de la 10.00 și până la 04.00, uneori și până la 05.00 dimineața. Când și cum. La Chișinău am absolvit Academia de Studii Economice, facultatea de Relații Internaționale. Am studii superioare ce nu pot spune de patronii la care lucrez. Nu m-am gândit niciodată dacă îmi place viața mea de acum. Îmi plăcea viața de studentă. Acum îmi pare că a fost cea mai frumoasă perioadă din viața mea! Să fac facultate aici? Dar cine mă va întreține? Mama e bolnavă, trebuie s-o ajut. E în

Moldova, acasă, mă așteaptă. Stai, că îmi vin lacrimile... Te rog să nu mai vorbim despre viața mea, bine?"

Elena: "Pe insulă la odihnă? Despre ce vorbești, fetița mea? Eu am copii de crescut. Care odihnă? Sunt de șapte ani în Grecia și mai departe de casă și piață nu am ieșit. Lucrez și trăiesc la stăpâni, nu am documente. Nu pot să merg acasă, să-mi văd copiii și părinții, bărbatul. M-aș întoarce, dar ce să fac acasă? Aici câștig un ban, stăpânii parcă nu mă obijduiesc, uneori nu prea îi înțeleg ce zic, dar merg înainte."

Niște istorii banale care sunt știute de mult și de prea multă lume, dar care se repetă an de an cu marea dorință de a trăi mai bine și de a gusta din acea fericire spre care tinde fiecare dintre noi.

Eu: "9 noiembrie 2009, stau pe malul mării. Vântul îmi încălzește părul și soarele îmi bate direct în ochi și mă încurcă să scriu, de parcă nu poate găsi alt loc de pe corpul meu. E cald și bine. În Moldova e frig și, probabil, ninge, dar mi-ar fi cald de la căldura părinților mei. Ei mă încălzesc și aici, prin mesaje, Internet și gândurile lor pozitive. Mi-e dor... Dacă i-aș vedea acum, nu aș înceta să le spun cât de tare îi iubesc și cât de fericită sunt că îi am și că sunt ai mei. Cred că nu aș mai pleca niciodată. Vă iubesc, MAMĂ, TATĂ și Iurel!"

**CRISTINA BODRUG,
Atena**

Ce înseamnă să fii imigrant în Cehia?

Cehia găzduiește în prezent circa 10049 de cetățeni moldoveni cu drept de ședere legală. Bineînțeles că numărul moldovenilor aflați pe teritoriul acestei țări este mult mai mare, avându-i în vedere pe cei care au dobândit cetățenia cehă, precum și pe cei care se află ilegal (încă circa 5000 de persoane).

Republica Cehă oferă cetățenilor moldoveni vize în funcție de tipul de activitate, precum și de durata șederii. E țara vacanțelor de lux, de aceea în topul vizelor solicitate de moldoveni figurează viza turistică.

E simplu să obții acest tip de viză dacă aveți un cunoscut sau o rudă în Cehia care poate să vă trimită o invitație, prin care se obligă să vă susțină financiar pe perioada șederii în Cehia. Invitațiile pot fi obținute și la agențiile de voiaj, în cazul în care vă decideți să plecați într-o vacanță prin intermediul unei agenții de turism.

Plecarea la muncă peste hotare este un pas destul de serios. Această decizie întotdeauna implică îndoieli și neliniști, căutarea informațiilor, identificarea și eliminarea riscurilor, evaluarea perspectivelor. Actualmente, în contextul crizei economice, Cehia privește cu reticență venirea unui număr mare de imigranți, lucru care ar putea crea dificultăți în obținerea acestui tip de viză. Cu atât mai mult că sute de imigranți moldoveni și-au pierdut locurile de muncă și e dificil să-și prelungească viza cehă. Programul de repatriere, lansat de Guvernul ceh pentru străinii aflați legal și rămași fără loc de muncă din cauza crizei economice prin care se oferea 500 de euro pentru biletul de avion spre casă, nu prea a fost solicitat de moldoveni. Din cei peste 2000 de muncitori imigranți din Cehia care au primit bani pentru repatriere, mai puțin de 10 sunt moldoveni. Și asta nu pentru că au o situație mai bună în Cehia decât alți imigranți. Problema e ștampila aplicată în pașaport, care înseamnă că nu poți reveni în Cehia sau în altă țară UE în următorii trei ani.

Șansele cetățenilor moldoveni de a găsi singuri o persoană care face angajări în Cehia

sunt minime. Omul trebuie să-și ofere soarta în mâinile intermediarului. Angajatul legal își primește salariul direct de la patronul ceh, în timp ce plata pentru muncitorul ilegal trece prin buzunarul persoanei care a mediat angajarea. Este o speranță naivă să intri în Cehia ca turist și să obții apoi un loc de muncă la negru. Acest „șiretlic” prindea la începutul anilor 1990. Dacă ați decis să plecați, atunci plecați legal.

Conform datelor statistice din februarie 2010, 4475 de moldoveni dispun de permis de muncă în Cehia. Cehia a înăsprit procedura de eliberare și reinnoire a permiselor de muncă pentru cetățenii străini în legătură cu creșterea șomajului. Măsurile în cauză îi privesc atât pe cei aflați deja în Cehia cu un contract de muncă, precum și pe viitorii solicitanți de permise noi de muncă. Acestea nu înseamnă că oficiile de muncă vor stopa eliberarea sau prelungirea permiselor de muncă pentru imigranți. Pentru a obține viza de lucru este foarte important să aveți ofertă sigură pentru un loc de muncă cu normă întreagă.

Cehia reprezintă o șansă dacă sunteți

muncitor calificat. În fiecare an Cehia oferă un anumit număr de locuri de muncă în domeniile de specialitate, cum ar fi inginerie, contabilitate, IT. Moldovenii în Cehia își administrează cu succes propria firmă în baza vizei de întreprinzător.

Cetățenii moldoveni stau în Cehia și în baza vizei de studii în calitate de studenți, masteranzi sau doctoranzi. O prioritate pen-

tru ei este dreptul de a solicita reîntregirea familiei pentru soț/soție și copii.

Mulți imigranții moldoveni, titulari ai unui drept de ședere temporară sau permanentă, au obținut viza de reîntregire a familiei pentru soț/soție și copii. Fiecare membru al familiei trebuie să îndeplinească toate criteriile de eligibilitate pentru viză, incluzând dovezi că au suficiente fonduri pentru a se întreține în Cehia. Copiii pot frecventa grădinița, pot fi înscriși la școli atât timp cât au rezidența în Cehia. Dreptul de ședere se prelungește individual fiecărui membru de familie.

Moldovenii se bucură și de dreptul de ședere permanentă în Cehia. Acest drept se acordă celor care au deja 10 ani de ședere legală în această țară și celor care s-au căsătorit cu cetățeni cehi.

Astăzi, Cehia nu este o destinație predilectă, în special pentru moldovenii care pleacă la muncă în străinătate. Comunitatea moldovenească în această țară se plasează pe locul șapte ca mărime.

NADEA HORNET,
Praga

JURNALUL unei badante

07.00 Sună ceasornicul. Trezirea! E cam greu să te scoli atât de dimineața, mai ales dacă noaptea nu prea dormi. De azi, timp de vreo două săptămâni, voi avea acest regim, pentru că bătrâna de care îngrijeam și-a făcut rău singură cu mâna ei, fiind internată în spital. Și-a înfipt o seringă în picior ca să fie internată. Se plictisea acasă. Dorea altă atmosferă. E și de râs, dar și de plâns. Acum eu trebuie în fiecare zi la ora 8.00 să fiu la spital ca să am grijă de ea. La spital ajung cu bicicleta.

07.45 Am ajuns mai devreme. Am înghețat de frig. Urc la etajul doi, unde este internată „bolnava” și aștept să vină micul dejun. Desigur „serviciul meu” va face scandal, deoarece niciodată nu este mulțumită. Parcă o și văd cum spune că e prea mult zahăr în ceai ori este prea puțină sare în mâncare.

S-a trezit Dominica, așa o cheamă pe bătrâna. Mă privește câteva secunde fără să înțeleagă, apoi îmi zâmbește fals și începe a se plânge – că a chemat toată noaptea asistentele, că a avut nevoie la veceu și nimeni

nu a ajutat-o... Offf, mă doare capul să o ascult, dar stau și tac din gura. Tare îi place să se plângă și să atragă atenția. Este tare șmecheră! Eu îi zic „vampirul”. Are 96 de ani, dar o să-i scoată din minți încă pe mulți tineri.

08.00 În sfârșit a venit dejunul. Îi pregătesc să mănânce. Pentru câteva zeci de minute tace. E ocupată cu mâncarea. Aștept cu nerăbdare să mestece mai repede, dar nu se întâmplă așa.

09.00 Trebuie să plec. Afară s-a încălzit un pic. E soare și este frumos. M-am pornit spre casa bătrânei, deși mi-ar plăcea să merg să mă plimb pe undeva sau să stau la o cafea cu o prietenă. Nu pot. Am foarte mult de lucru. Până la amiază trebuie să mătur, să șterg praful, să curăț curtea. Mă mulțumesc că nu o voi vedea pe doamna mofturoasă.

11.30 Am terminat cu lucrurile casnice. E aproape amiază și trebuie să fug la spital ca să reușesc până la închiderea ușii

lor. Mdaa... din nou aceeași istorie, plânsete că nu-i place îngrijirea. Îi aduc niște apă să bea. Tare aveam frică de dinții ei – niște proteze de care mă lua groaza când mă ruga să o ajut. Cu ochii închiși îi spuneam să-i lese într-o cană specială care se acoperă și îi lăsam acolo. Nu știu ce credea despre acest lucru, nu mi-a spus niciodată nimic și slava Domnului. Oricum e dezgustător pentru mine. Cu părul răvășit și fără dinți, palidă - cotoroanță adevărată!

12.00 Vine și prânzul. Infirmierele aduc farfuriile cu mâncare. Dominica se uită suspicios. Deja ceva nu-i place, fără ca să vadă ce e în farfurie. Îi aduc mâncarea și nu-i place, așa cum m-am așteptat. Oricum o conving să mănânce. Îmi era foame și vroiam să mănânc eu în locul ei. În sfârșit a început să mănânce. Putea să mănânce singură, dar de rea ce este mă impune să o hrănesc eu, motivând că nu poate ridica mâna. Când am încercat să-i îndepărtez mâncarea, mi-a zis: „Mai dă-mi, ca nu am sfârșit de mâncat!” Mdaa... Parcă nu-i plăcea! Am sfârșit cu prânzul și iar cu dinții ei groaznici... Nuuuu! Eu plec, la ora 16.00 trebuie să mai vin odată...

12.30 Ajung acasă, mănânc, mai fac puțin curat la bucătărie... și se face 15.30. Trebuie să iau bicicleta și fuga la spital că mă așteaptă Dominica. Intru la ea. Încă doarme. Mă rezem de fereastră și o privesc. Privesc un bolnav. E groaznic să-l vezi atât de palid, încât se pierde în albiturile imaculate. Și mirosul. O, Doamne, ce miros... a moarte-întârziată, sau poate nu! Nici nu mai știu. Se trezește și... Ochii ei sunt invidioși pe ceilalți „sănătoși”, invidioși pe faptul ca ei se țin pe picioare. Însă, ochii îmi sunt morți. Au văzut seringi ce străpung venele. Insuportabil!

De-aș putea să-mi schimb ochii la ieșirea din spital, să merg acasă cu ochii care nu au văzut toate acestea.

19.00 A venit și cina. A mâncat. Eu însă nu mai am puteri. Ies din spital și tot ce îmi doresc este să ajung acasă și să închid ochii...

**LUDMILA CEARCĂ,
Faenza**

Italia

Profesor în Moldova, asistent social în Italia

Ecaterina Miron este unul din miile de profesori care muncesc astăzi în Italia. A venit aici acum șapte ani, după ce a obținut legal o viză Schengen. Ecaterina ne mărturisește că nevoile și greutățile au făcut-o să plece din Moldova. Frica de necunoscut a urmărit-o în permanență, dorul de copii o măcina zilnic. Asta însă a ajutat-o să nu cadă în disperare și să fie mai puternică.

Nu avea pe nimeni în Italia așa că cei care au susținut-o au fost italieni. S-au dovedit a fi destul de primitivi, oameni cu bun simț.
 “Oricine ar dori să rămână în țara lui

natală și să prospere, însă problemele sociale, economice îi obligă, direct și indirect, pe oameni să plece. Am lucrat profesoară de clasele primare mai bine de 15 ani - un post de muncă care îmi plăcea mult. Însă cu un salariu mizerabil de 600 de lei nu puteam să întrețin întreaga familie. Eu nu am plecat de bucurie, dar din cauza nevoilor și a greutăților”, susține femeia.

Ar fi vrut să-și continue activitatea de profesoară în Italia, însă diplomele și documentele moldovenești de studii nu sunt valabile peste hotare. Pentru a le echivala în Italia trebuie să deschidă mai multe uși. „O cale lungă și anevoioasă, imposibilă”, afirmă Ecaterina.

Timp de trei ani fosta profesoare a lucrat ca badantă, îngrijind de o bătrână. Așa a reușit să-și perfecteze actele și să-și întregască familia. “Am avut noroc că am întâlnit persoane sensibile cu suflet mare care m-au ajutat mult ca să-mi pot uni familia. După un an de aflare în Italia am început procedurile de reîntregire a familiei. După trei ani soțul și copiii mi s-au alăturat”, își amintește femeia.

Deși avea un loc de muncă care îi permitea să-și întrețină familia, Ecaterina Miron a vrut mai mult. A urmat un curs de Operatrice Socio Sanitara care a durat 15 luni și a costat cam 1000 de euro, după care s-a angajat ca asistent social. Făcând studii de recalificare a dat un exemplu copiilor ei, care după ce au învățat limba italiană, i-au urmat exemplul. Fiica sa a făcut studii universitare în Italia, iar acum își continuă studiile la Uni-

versitatea din Canterbury din Anglia. Ambii fii fac școala liceului în Italia.

Ecaterina Miron spune că este fericită pentru că locuiește într-o țară care îi oferă siguranța zilei de mâine. Copiii săi, făcându-și studiile peste hotare, vor beneficia de un șir de privilegii. “Nu-mi fac planuri pentru viitor, sper doar să

se schimbe situația în Moldova. Îi sfătui pe cei care vor să apuce calea străinătății să se informeze și apoi să i-a această decizie”, ne mai spune Ecaterina Miron.

LARISA POJOGA,
Mestre

Satul Lenuței

Cerreto Laziale e un sat de munte aflat la 45 kilometri de Roma. Nu e prea mare, numără în jurul la o mie de locuitori.

Lenuța l-a cunoscut cu zece ani în urmă, când a fost adusă aici de o cunoștință de la Roma, ca să lucreze cu o băbuță uscată, nesuferită și zgârcită. Dar satul a primit-o bine pe Lenuța. A întrebat-o cu multă înțelegere de copiii și bărbatul lăsați acasă – pe copii i-a compătimit, pe bărbatul care a lăsat așa o femeie să se ducă singură în lume, unii au zis că l-ar ucide cu multă plăcere.

Vânzătorul de la magazin, văzând cât de puțin își permite să cumpere, îi mai dădea și câte ceva gratis. Ciubotarul îi repara încălțăminte la un preț mai mic. Caștanul cel mare de la marginea drumului îi dădea castane. Un bătrân care făcuse campania din Rusia în 1942-1943 îi oferea câte o strachină de smochine și-i povestea trecutul. Lenuța i-a ascultat pe toți și a spus tuturor numai cuvinte bune.

Merg cu Lenuța prin sat și ea mi-l arată. Iată piața centrală, cu fântâna arteziană și peștii, unii coșcoagea, care înoată în cadă. De ar fi să fie în satul meu din Moldova, demult ar fi fost mâncați fripți cu mujdei, săracii. Dar aici, uite cum se zbenbuie. Iată memorialul celor căzuți în cele două războaie mondiale. Un soldat cu pușca în mână ridicat la atac. Relicve ale războiului sub sticlă. Fotografii, regele, ducele. Ne ridicăm de la memorial să vedem satul propriu-zis. Străduțe înguste ce își fac loc sub grinzi de lemn înnegrit de vreme ca

să iasă de cealaltă parte. Uneori trebuie să te apleci. Pe marginea străzii, lângă ușile caselor — ghiveciuri de flori. Pe pereți, lângă denumirea străzii, o mică placă pictată cu explicații în dialectul cerretan, fie că e vorba de strada unor butnari, de exemplu, fie că de o etapă a unui parcurs religios. În sat sunt două biserici catolice, oamenii participă cu dragă inimă la numeroasele slujbe și procesiuni.

ECONOMIA SATULUI

Bine, e totul frumos și curat. Dar care e baza economică a satului? În Cerreto există doar servicii, baruri și alimentare, apoi mici ateliere, două brutării, un restaurant. În genere, aici doar se doarme și se lucrează. Oamenii fac naveta la Roma și Tivoli în fiecare zi. Agricultură, care era ocupația de frunte altădată, acum a decăzut. Vezi o mulțime de terenuri agricole delăsate. Cu toate acestea satul prosperă. Care e secretul? În Italia sunt multe sate moarte unde nu găsești suflare de om. Norocul acestui sat e apropierea lui de Roma. Fapt care l-a făcut atractiv și pentru imigranți. Moldoveni sunt puțini, dar locuiesc destul de mulți români, care au închiriat sau cumpărat apartamente, și-au trimis copiii la

Numele lor, uite, stau scrise pe piatră. Citadela satului însă a rezistat. Bandiții și-au pus alături tabăra cu gând s-o asedieze. Sătenii însă iscodiră un șiretlic. Au prins o mătă voinică, i-au legat de coadă o bucată de materie inflamabilă și, dându-i foc, au aruncat-o de pe ziduri în tabăra hoțomanilor. Paiele, fânul, corturile au luat foc într-o clipă. Bandiții au fost cuprinși de groază. Cerretanii i-au atacat și i-au ciopârțit pe toți. Și așa pisica a salvat satul, dând naștere la o sărbătoare locală, celebrată mai în glumă mai în serios în tot anul, cu mult fast și focuri de artificii. Dar ia seama că legenda nu s-a păstrat de la sine, a fost nevoie de un intelectual, călugărul benedictin Don Paolo Carosi, care s-o descopere și s-o publice. A fost nevoie de alți sufletști care să meargă înainte cu crearea unui vast tablou mural înfățișând bătălia cu bandiții, cu edificarea monumentului de aramă al pisicii. Până când s-a ajuns la aceea ca această legendă să devină un bun cultural și o atracție turistică a satului.

Vrei să spui, Lenuța, că și noi, moldovenii, am putea găsi sau chiar inventa legende istorice ori pur și simplu curiozități, simple prilejuri pentru a atrage turistul? Da, dar mai întâi trebuie să inventăm drumuri bune și să scăpăm de acoperișurile de ardezie care sperie de moarte pe orice occidental. În satele italiene mai există multe alte sărbători parcă special făcute ca oamenii să se simtă bine împreună, să petreacă. De exemplu așa-zisele „sagre”, care sunt sărbători ale unui fel de mâncare local. Sagre a mămăligii, a pițarelelor, a tăițeiilor și

tot așa. Voluntarii de la asociația națională PRO-LOCO pregătesc bucatele, între timp se fac concerte, concursuri, loterii. Când mâncarea e gata, lumea se așează la mesele puse direct în piață. Glume, râsete și o căldură umană care se revarsă peste tot, te cucerește. Iată de ce la aceste sărbători vin originarii satelor de peste tot, ca la hramurile noastre și e foarte greu să găsești în aceste zile un loc liber pentru a parca mașina.

Mai mergem un timp pe străzile satului, vizităm o biserică, galeria de tablouri, ne uităm cu admirație la clădirea teatrului comunal. Ne taie calea peste tot mățe și motani de toate culorile... Când te întorci acasă, Lenuța? Nu știe.

VICTOR DRUȚĂ,
Roma

grădinițe și la școală. Satul are numai de câștigat de la prezența imigranților.

Dar uite și mătă. Care mătă, că e motan. Nu, uită-te pe perete. O pisică de aramă încă nu văzusem. Și Lenuța îmi povestește legenda pisicii din Cerreto care a salvat satul. Prin 1592, Marco Sciarra, un bandit care băgase groaza în lume a atacat satul Cerreto cu 300 de ortaci de-ai săi și a ucis 45 de oameni.

Ce trebuie să faci pentru recunoașterea diplomei de studii

În ultimii ani, de când valul migrației a luat amploare și tot mai multe familii se stabilesc cu traiul peste hotare, crește și numărul persoanelor care vor să-și continue studiile în străinătate. Numai în anul trecut, la Ministerul Educației au fost depuse 3550 de cereri pentru perfectarea actelor necesare recunoașterii sau autentificării diplomelor de studii. De ce acte aveți nevoie pentru a vă continua activitatea didactică sau profesională în afara țării? Unde trebuie să vă adresați? La aceste și alte întrebări ne-au răspuns Loretta Handrăbura, viceministra Educației, Rodica Isac, consultant principal al Direcției de informare, autentificarea actelor de studii și recunoașterea calificărilor, dar și Victoria Isac, consultant superior al Direcției relații internaționale și integrare europeană.

Întâi de toate, susține viceministra educației, fiecare persoană care vrea să plece la studii peste hotare trebuie să cunoască faptul că marile universități europene, pe lângă acordurile bilaterale dintre țări, pot să aibă cerințe în plus la admitere, cum ar fi susținerea unor teste sau prezentarea unor lucrări proprii. Pentru a fi pregătit trebuie să accesați o dată în plus site-ul universității unde intenționați să aplicați.

Deși R. Moldova face parte din sistemul de învățământ de la Bologna din 2005, procesul de recunoaștere a diplomelor de studii este unul anevoios și asta, de cele mai multe ori, din lipsa personalului. Un alt aspect este setul suplimentar de acte, cum ar fi autentificarea, declarația de valoare sau apostila eliberată de Ministerul de Justiție care îngreunează procesul de eliberare a dosarului propriu zis. În urma aderării

la procesul de la Bologna a fost creat un serviciu special de informare și perfectare a actelor. Totodată, există perspectiva creării unui birou specializat în acest sens, cu un personal mai numeros care va urgenta eliberarea și perfectarea actelor. Din păcate, din lipsă de resurse financiare, proiectul stagnează. Totodată, potrivit viceministreii, persoanele care solicită perfectarea actelor sugerează și oferirea serviciilor contra plată pentru a urgenta procedura, care este aceeași pentru toți, indiferent dacă mergeți să studiați cu bursă sau la taxă.

Despre actele necesare pentru recunoașterea sau autentificarea diplomei de studii ne informează Rodica Isac. Vom începe prin a explica diferența dintre procesul de *recunoaștere a diplomei* și cel de *echivalare a actelor de studii*.

ECHIVALAREA – este procesul de convertire a rezultatelor obținute (de exemplu, notele) la studii pentru a fi

compatibile cu sistemul de învățământ al țării unde se continuă studiile (de exemplu, nota 10 va fi convertita în 5 dacă studiile vor fi continuate în Rusia sau în A dacă se alege SUA și viceversa).

RECUNOAȘTEREA – acceptarea valorii actului de studii în scopul de a permite accesul la următorul nivel de studii (recunoaștere academică) și la ocuparea unui loc de muncă (recunoaștere profesională).

Ambele tipuri de documente conferă aceleași drepturi posesorului, ca și celor care au urmat studiile, la nivelul respectiv, în instituțiile de învățământ din statul care realizează procedura de recunoaștere. Pentru a obține aceste documente trebuie să vă adresați la Ministerul Educației, la Direcția Informare, autentificarea actelor de studii și recunoașterea calificărilor cu următoarele acte.

ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

- Cerere tipizată adresată Ministrului Educației, prin care se solicită recunoașterea și echivalarea actului de studii (se va menționa țara în care au fost efectuate studiile, adresa poștală exactă a solicitantului, numărul de telefon și o adresă e-mail). Formularul cererii tipizate poate fi descărcat de pe pagina ministerului www.edu.gov.md;
- actul de studii în original, legalizat conform legislației în vigoare a țării emitente;
- anexe la actul de studii: certificat despre reușită (situație școlară), original și în copie xerox, legalizate conform legislației în vigoare a țării emitente;
- traducere, legalizată la notar a actelor în limba de stat sau o limbă de circulație internațională (engleza/franceza);
- actul de studii privind studiile efectuate anterior plecării în străinătate (gimnaziu), în copie legalizată;
- procură notarială, dacă este cazul;
- documente personale de identitate, în copie xerox și traducere legalizată, dacă este cazul.

ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

- aceleași acte prezentate mai sus;
- plus suplimentul la diplomă/foaie matricolă/programa analitică și alte documente adiționale, original și în copie xerox, legalizate conform legislației în vigoare a țării emitente.

Nota Bene: în cazul când solicitantul este în imposibilitatea de a prezenta informațiile necesare pentru realizarea procedurii de recunoaștere și echivalare, acestea sunt solicitate de către Serviciul Informare și Recunoașterea Calificărilor de la autoritățile competente ale statului în care a fost emis actul de studii.

Actele vor fi prezentate atât la Ministerul Educației, cât și la Ministerul Justiției pentru eliberarea Apostilei. Varianta ideală este să depuneți cererea la Ministerul Educației pentru a obține declarația de valoare (certificat care conține informație despre autenticitatea actului, valoarea academică și profesională precum și sistemul de notare) și apoi să mergeți la Ministerul Justiției pentru eliberarea Apostilei, solicitată de țările semnatară a Declarației de la Haga (lista țărilor o găsiți la adresa www.apostila.gov.md). Tot aici găsiți și programul de lucru al Direcției. Excepție face Germania, chiar dacă este semnatară a Declarației de la Haga. În acest caz, dar și atunci când aplicați pentru alte țări ce nu se includ în această listă, vă veți adresa direct la Ministerul de Externe.

REȚINEȚI, absolvenții colegiilor și universității de medicină se vor adresa și la Ministerul Sănătății pentru certificatul care confirmă că au dreptul să practice medicina.

Următorul pas pe care trebuie

sa-l faceți va fi traducerea tuturor actelor în limba țării în care intenționați să mergeți, precum și autentificarea acestora la un notar.

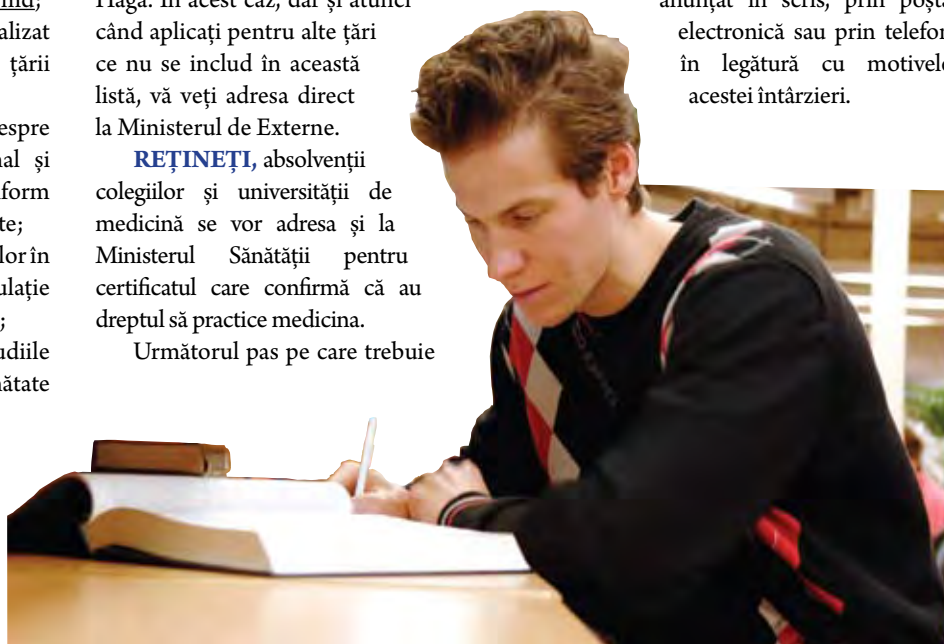
MENȚIONĂM că spre deosebire de Ministerul Educației, unde procesul de eliberare a actelor necesare este gratuit, Ministerul Justiției percepe anumite taxe, variind de la 100 la 600 de lei. Informațiile le găsiți la adresa indicată mai sus.

De regulă, actele pot fi recunoscute automat, dar la solicitarea anumitor instituții de peste hotare, veți fi nevoiți să susțineți anumite examene de calificare în domeniul medicinei și jurisprudenței în special.

DURATA PROCEDURII DE RECUNOAȘTERE

- 30 zile calendaristice, de la data depunerii dosarului complet la Serviciul Informare și Recunoașterea Calificărilor în cadrul Ministerului Educației;
- maximum 10 zile lucrătoare de la data depunerii dosarului complet, în cazul în care nu sunt necesare măsuri compensatorii;
- 5 zile lucrătoare în cazuri de urgență motivată și probată prin documente justificative.

În cazul în care termenul de soluționare a fost depășit, solicitantul va fi anunțat în scris, prin poșta electronică sau prin telefon în legătură cu motivele acestei întârzieri.

PROGRAMUL DE AUDIENȚE AL MINISTERULUI EDUCAȚIEI

marți și joi, 10:00-12:00 –
depunerea dosarelor;
marți și joi, 14:00-16.00 –
ridicarea dosarelor.

DEPUNEREA ACTELOR

Dosarul plic se depune în lădița poștală a Ministerului Educației și Tineretului sau se remite prin poștă la adresa: Ministerul Educației, Direcția Relații Internaționale și Integrare Europeană, Serviciul Informare și Recunoașterea Calificărilor, Piața Marii Adunări Naționale nr. 1, MD-

2033, Chișinău, Republica Moldova
Informații prin telefon: luni, miercuri,
vineri, între orele 13:00-14:00

Tel.: (+373 22) 27 75 69,
(+373 22) 23 80 61.
Fax: (+373 22) 23 27 85.
E-mail: recognition@edu.md

Despre bursele de studii peste hotare, Victoria Isac ne informează că R. Moldova are semnat protocol de colaborare în domeniul învățământului cu următoarele țări: Bulgaria (90 burse dintre care 85 sunt pentru etnicii bulgari din R. Moldova și 5 pentru alte etnii); Federația Rusă (150 burse), China, Ucraina (câte 100 burse), Grecia (3 burse, dar dacă sunt mai multe dosare

se mărește numărul acestora), Slovacia, Belgia, Mexic, Vietnam, Polonia, Cehia (câte 5 burse).

Cât privește Italia, Guvernul italian nu a oferit vreodată burse pentru învățământul complet, ci doar 58 de luni burse anual repartizate masteranzilor și stagiilor (profesorilor de limba italiană sau artă).

Totodată, țara noastră este eligibilă pentru studii post universitare Erasmus Mundus. Negocierea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană va permite accesul lărgit spre un număr vast de programe bursiere. Pentru detalii suplimentare privind bursele peste hotare puteți apela la numerele de telefon indicate mai sus.

DIANA LUNGU

La studii în România

Câteva mii de studenți și elevi din R. Moldova vor studia în anul de învățământ 2010-2011 în instituțiile din România și se vor odihni în taberele de odihnă de peste Prut. Decizia aparține ministrului Educației din R. Moldova, Leonid Bujor și ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului al României, Daniel Petru Funeriu.

1 Leonid Bujor a declarat că principala temă de discuție la întâlnirea de la București a fost Protocolul de colaborare între ambele ministere pentru anul de învățământ 2010-2011.

„Noi am adus la cunoștința

părții române propunerile noastre pentru acest Protocol, iar partea română a prezentat varianta sa. După un schimb de opinii, am ajuns la o concluzie comună privind numărul de elevi și studenți care vor fi încadrați în instituțiile de

învățământ din România”, a spus ministrul.

Astfel, în anul de studii 2010-2011 România oferă 950 de locuri de studii în instituțiile preuniversitare de învățământ și 1100 de locuri în instituțiile universitare, ciclul I. Totodată, vor fi oferite 50 de locuri la masterat, 25 de locuri la rezidențiat și 25 de locuri la doctorat. Ministrul Educației spune că România este dispusă să ofere 300 luni-burse pentru stagiile de perfecționare ale cadrelor didactice din R. Moldova și 200 luni-mobilități (practica studențească), precum și locuri gratuite în taberele de odihnă pentru 2000 de elevi și studenți moldoveni în perioada vacanțelor.

Potrivit lui Leonid Bujor, partea română a pus în

discuție problema cu privire la dezvoltarea extensiunilor universitare în R. Moldova, ceea ce înseamnă deschiderea în Moldova a filialelor instituțiilor de învățământ superior din România. Această propunere urmează a fi discutată la nivelul autorităților centrale moldovenești, după care va fi luată decizia finală, a precizat ministrul.

Un alt subiect sensibil discutat de miniștrii educației de la Chișinău și București ține de recunoașterea reciprocă a diplomelor. Miniștrii au decis să desemneze câte un grup de experți din fiecare parte care să formuleze, până la data de 15 aprilie, propuneri pentru soluționarea acestei probleme.

INFO-PRIM NEO

De ce vin străinii să învețe în Moldova?

A venit la Chișinău pentru trei luni și a rămas cinci ani, chiar dacă nu cunoștea limba și avea doar 16 ani.

Este vorba de Bestenigar Kara, studentă în anul I la facultatea de jurnalism din Chișinău. Îi place Chișinăul pentru parcurile verzi, iar oamenii de aici îi consideră mai activi decât pe turcii din Istanbul, orașul ei natal pe care îl vede doar în vacanțe.

Bestenigar sau „melodia iubirii”, cum se traduce numele ei din turcă, este unul din sutele de studenți care vin să-și facă studiile în Moldova.

Principala motiv pentru care aleg să plece la sute de kilometri de casă, într-o țară străină, este costul scăzut al studiilor. În Turcia, îmi spune Bestenigar, taxa pentru studii variază în funcție de facultate, ajungând până la 15 mii de dolari pe an.

„LA VOI VIAȚA ESTE MAI IEFTINĂ, DAR ȘI SALARIILE MAI MICI”

În țara ei, Bestenigar a practicat mulți ani gimnastica. A încercat și în Moldova, dar din cauza unei traume mai vechi la picior, a renunțat. I s-a propus să antreneze copiii mai mici. A acceptat cu condiția să facă și liceul la noi. Zis și făcut. O prietenă de familie a luat-o sub tutela ei pe micuța turcoaică, pentru că era minoră încă. Ca majoritatea studenților străini a optat pentru limba rusă, deoarece „este vorbită în mai multe țări ale lumii în comparație cu româna”, explică fata de la Istanbul.

Despre calitatea studiilor de la noi spune că este multumită. Vorbește desul de bine limba rusă și cunoaște și româna. De fapt, povestește Bestenigar,

îi place să fie în Moldova pentru că are posibilitatea să învețe mai multe limbi străine, cerința necesară la angajare. „La voi este mai bine de trăit, m-am obișnuit aici, viața este mai ieftină, dar nu aș vrea să rămân în Moldova să lucrez pentru că salariile sunt mici”, îmi explică Bestenigar, care visează la o carieră de jurnalist în țara ei. „În vacanța de Paști voi merge la o televiziune din Istanbul. Vreau să fac practica de vară la ei. Este foarte greu să găsești loc de muncă bine plătit în Turcia, cerințele sunt tot mai mari, iar cunoașterea limbilor străine este un mare avan-

taj”, explică tânăra care vorbește rusa, româna, engleza și franceza.

Totuși, recunoaște că mai are de lucrat la capitolul „limbi străine”. Din acest motiv, dicționarul este cel mai bun prieten. Avea două în ghiozdan când ne-am întâlnit. Trăgea cu ochiul în ele atunci când uita vreun cuvânt.

BIROCRATIA – CEA MAI MARE PROBLEMĂ ÎN MOLDOVA

O întreb cu ce probleme se confruntă fiind într-o țară străină, departe de părinți. Fără să stea mult pe gânduri îmi răspunde prompt – birocrația. „Mama mi-a spus că așa birocrație în Turcia întâlneai acum 30 de ani. Dacă am nevoie de informații sau orice alt document de la Ministerul Educației, ori nu răspunde nimeni la telefon ori am de așteptat săptămâni întregi”.

Pe moldoveni îi consideră mai activi și mai harnici decât pe turci. Îi plac ciocolatele noastre și zeama. „Nu știu să o gătesc, dar știu s-o mănânc”, glumește Bestenigar. Despre lucruri mai serioase îmi spune că condamnă comunismul de la noi și se arată nedumerită de rezistența acestuia în timp. „Este de neînțeles pentru mine cum Vladimir Voronin a reușit să se mențină atât de mult la putere”. Cât despre evenimentele din 7 aprilie 2009 consideră că cel mai mult are de suferit bugetul de stat. „Și la noi au loc deseori proteste, dar până la urmă tot noi avem de suferit”, spune Bestenigar care se declară o adeptă a pacifismului.

Despre colaboratorii de poliție crede că aceștia uneori exagerează cu puterea pe care o dețin. „Prietenii mei turci de multe ori sunt reținuți pe stradă. Sunt depistați ușor după culoarea pielii. Eu sunt mai norocoasă pentru că nu seamăn a turcoaică, în schimb, din cauza accentului de străin, proprietarii apartamentelor pe care le închiriez, îmi stabilesc o taxă mai mare”, spune Bestenigar, părintii căreia au rădăcini macedoniene.

DIANA LUNGU

De ce primesc americanii atâtea premii Nobel?

Acum nu mai am nicio îndoială că în universitățile americane excelența academică este mult mai apreciată decât în Estul Europei. Nu spun asta pentru că universitățile din Estul Europei nu ajung în topul celor 500 cele mai bune universități din lume, ci pentru că m-am convins la fața locului. Sunt înrolat în programul de doctorat (grad school) al Universității Rutgers din New Jersey (Coasta de Est a SUA) și garantez că statisticile respective au un grăunte de adevăr.

Sunt câteva lucruri care contrastează cu situația din Moldova. Cele doisprezece biblioteci ale universității funcționează de la 8 dimineața până la ora 2 noaptea. La fel funcționează și cele câteva linii gratuite de autobuz administrate de către universitate cu care studenții ajung de la cămin la bibliotecă.

Te plimbi liber printre cărți și le alegi singur de pe rafturi. De fapt, nici nu trebuie să alergi după cărți, pentru că le poți comanda on-line și le ridici la biblioteca de lângă tine. În cazul în care universitatea nu are cartea căutată, universitățile din regiune au format un consorțiu prin care studenții pot împrumuta de la alte universități ceea ce nu găsesc la instituția lor. Uneori cărțile sunt aduse de la sute de kilometri.

Cu alte cuvinte, americanii au democratizat accesul la cunoștințe. În Moldova, penuria de carte ar trebui să constrângă bibliotecile universitare să coopereze, însă cu regret constatăm că ceea ce avem seamănă mai mult cu un cult ezoteric al cărții specific Evului Mediu. Cărțile se găsesc foarte greu, sunt foarte scumpe, nu se împrumută acasă și aștepți ore în șir ca să le primești. În Moldova, cele mai mari tipografii și edituri sunt copiatoarele universității, la care sute de studenți multiplică (ilegal) mii de cărți. Dacă întârzi cu returnarea cărților, biblioteca mă anunță prin email. În fine, ar trebui să mai menționez că doctoranzii pot împrumuta circa 120 de volume. Toate aceste mici amănunte contează pentru orice cercetător.

STUDENTII ȘI PROFESORII

Relația dintre profesor și student este foarte deschisă, dar atunci când discută în privat cu studenții, profesorii preferă să o facă cu ușile de la birou deschise, pentru a nu fi acuzați de hărțuire sexuală. Politica universității în privința hărțuirii sexuale este dură. Există un telefon de încredere la care studenții se pot plânge, după care este creată o comisie de investigație, care publică un raport pe marginea cazului. Cu toate acestea, profesorii invită studenții acasă de multe ori. Relația nu este una de autoritate, ci de parteneriat/prietenie. Și unii, și ceilalți învață.

Mulți dintre studenți iau credite bancare pentru a-și plăti taxele de studii, așa că sunt motivați să studieze ca să aibă un GPA (media anilor de studii) ridicat. Este adevărat că la absolvirea universității, mulți sunt înglodați în datorii. Taxele de studii în SUA sunt mult mai mari decât în Europa și ating 15-20 de mii de dolari anual. A studia la universitate este un privilegiu costisitor, pe care nu orice american și-l permite.

Foto: flickr.com/photos/marandici/

100 000 DE DOLARI – UN MIC SALARIU DE PROFESOR

După cum aminteam mai sus, Rutgers nu este printre universitățile din Ivy League (liga ce cuprinde cele opt universități de elită), dar are un buget impresionant de circa 2 miliarde de dolari. Numai antrenorul echipei de fotbal primește peste un milion de dolari anual.

Salariile profesorilor americani sunt mai mici, dar motivante. Recent, izbucnise un scandal în universitate, pentru că ziarul universității a publicat toate salariile angajaților universității online. Chiar dacă acest lucru este legal, mulți dintre profesori nu s-au bucurat. Salariile profesorilor variază, dar în general sunt de minim 35 k (adică mii) și pot urca la 150 de mii pe an. Media este undeva pe la mijloc, pe la 80 mii de dolari pe an. Bineînțeles că astfel profesorii își permit să strângă bani și să-și cumpere o casă, să se plimbe cu jeepul și în același timp să se plângă că nu au bani pentru cercetare. În plus, profesorii pot opta pentru *sabbatical*, adică își pot lua concediu plătit de maxim un an pentru a scrie o carte sau pentru cercetare.

TRANSPARENȚA ANGAJĂRIILOR

Cel mai mult mi-a plăcut transparența procesului de angajare. Dacă în Moldova nu știe nimeni când se scoate la concurs vreun post amărât de lector, în SUA există reviste specializate în care facultățile publică anunțurile de angajare. Candidatul la un post de profesor/lector este invitat să discute cu ceilalți profesori, cu doctoranzii și trebuie să țină o prelegere pentru a-și demonstra competența. Răspunsurile la întrebările adresate de către public (profesori, doctoranzi, studenți), dar, mult mai important, publicațiile academice sunt criteriile importante pentru angajare; trebuie să ai publicate articole în revistele de specialitate și cărți (contează și editura). Procesul începe de jos, adică de la facultate, după care trebuie obținute aprobările de sus. Pentru a evita favoritismul, universitățile nu angajează în calitate de profesori foști doctoranzi. Mai mult, absolvenții se înrolează la doctorate în alte universități.

Toți laureații Premiului Nobel după țară

Sursa: www.labnol.org

Această mobilitate inter-universitară contribuie la crearea unei comunități academice dinamice și în continuă concurență, care are drept consecință perfecționarea continuă.

DOCTORANZII ȘI CALITATEA PREDĂRII

Orice lucrare de curs îmi este returnată cu comentarii amănunțite. Americanii preferă testele scrise, pentru evaluarea studenților. Dacă ai întrebări, profesorii au *office hours* în timpul cărora îi poți consulta. În plus, îți răspund atent la emailuri și îți se adresează pe numele mic. Ai dreptul să absentezi la numai două ore de curs. Studenții mai grăbiți își pot lua cursuri de vară și acumula credite pentru a absolvi mai rapid. Doctoranzii în schimb pot preda vara și pe lângă salariu beneficiază de asigurare medicală gratuită (inclusiv dentară). Mai pot câștiga bani evaluând lucrările studenților sau supraveghind studenții la examene. Toate acestea sunt surse adăugătoare de venit pentru tinerii cercetători.

De câțiva ani face mare vâlvă un site, pe care studenții îl accesează pentru a da note profesorilor lor - www.ratemyprofessor.com. Nu se știe cât de imparțiale sunt notele studenților, însă mulți profesori își verifică ratingul. De altfel, la sfârșitul fiecărui semestru, studenții pot sugera profesorului îmbunătățiri completând niște formulare speciale.

Calitatea predării are multe de câștigat din atmosfera relaxată de la cursuri. Mi s-a părut curios că studenții vin cu un mic dejun

sau prânz la pachet și nu ezită să-și potolească foamea în timpul cursului. Majoritatea doctoranzilor au o casuță poștală, un birou, acces gratuit la majoritatea bazelor de date, pot solicita susținere financiară din partea facultății pentru a participa la conferințe, au un reprezentant în consiliul facultății și sunt consultați constant în legătură cu deciziile din cadrul facultății.

TIMPUL LIBER

Natura pare la ea acasă în campusurile americane. Am rămas plăcut surprins să întâlnesc la fiecare pas veverițe, căprioare, rațe sălbatice. Poate părea amuzant... însă vă asigur că este reconfortant. Copiii au locuri de joacă amenajate, parcurile sunt spațioase, gazonul tuns la fiecare două săptămâni, frunzele căzute sunt aspirate (nu măturate), gunoiul ridicat zilnic și lista poate continua. Toate acestea contribuie la formarea excelenței în mediul academic american, iar unele practici americane ar trebui împrumutate și de către universitățile din Moldova. Ce legătura au toate acestea cu diaspora? Este simplu. În Occident putem învăța practica muncii pe șantier, dar mai valoroase sunt practicile academice, care transformă tinerii cercetători în câștigători de Nobel. Nobeliștii americani nu apar din senin, de multe ori ei sunt un produs al sistemului universitar.

ION MARANDICI,
New Jersey

De părerea copilului se ține cont

Ruslan și Natalia Buzdugan locuiesc în orașul suedez Goteborg. Au emigrat în anul 2000. Cei doi copii ai lor, Anna și Emil, sunt suedezi get-beget. Acum țin cu chirie un apartament, în curând își vor cumpăra casa la care visează.

clase. Apoi fiecare absolvent își alege calea după bunul său plac. Majoritatea absolută preferă să aibă o slujbă, de obicei în sfera de deservire. Paralel fac studii medii de profil la gimnaziu. Odată cu actul de studii primesc și licența de specialist în domeniul ales. Studiile superioare sunt importante în cazul persoanelor ambițioase de a-și face o carieră.

însușit cele patru niveluri într-un an și jumătate, Natalia – într-un an, deoarece avea la îndemână manualele și sfaturile soțului său. E un rezultat mai bun decât al altor emigranți. Le-a ajutat mult pregătirea de acasă. Ambii au absolvit Facultatea de limbi străine a Universității „Alecu Russo” din Bălți. Acolo s-au cunoscut și s-au căsătorit. Ruslan era student, Natalia

În Suedia, sistemul educațional a fost transformat prin introducerea posibilității ca oricine - părinți, grupuri din societatea civilă și, cel mai important, întreprinderi comerciale - să-și înființeze propriile școli, care primesc finanțare pentru fiecare elev de la stat, aproape în același quantum ca și școlile de stat.

Având în minte principiul solidarității, suedezii au avut parte de un succes extraordinar cu această deschidere totală a sistemului educațional, iar părinții și elevii sunt absolut încântați. Ideea de profit este motorul care stă la baza acestei reforme: școlile de succes sunt încurajate să se multiplice.

Aceste școli au succes în plasarea absolvenților în slujbe bune, însă asta nu este suficient pentru ca experimentul să dureze. Școlilor trebuie să li se permită să aibă profit pentru a continua. Doar în câțiva ani sistemul de "școli libere" a transformat educația în Suedia și a dus la crearea a peste o mie de școli noi.

La început, criticii ideii apărute în 1992 nu s-au oboșit nici măcar să o atace, susținând că este o măsură simbolică, deoarece părinții cu venituri modeste nu au nevoie de școli noi, ci de îmbunătățirea celor existente. Aceștia au prezis moartea "în fașă" a reformei. Însă o dată pusă în practică, ideea "simbolică" a avut un efect extraordinar, mutând puterea din mâna guvernului în cea a comunității.

Învățământul are o structură similară cu cea din Moldova. Fiecare trebuie să obțină studii medii incomplete ori nouă

Pentru a intra la gimnaziu absolvenții școlii medii incomplete nu susțin examene. Sunt admiși în baza actelor de studii medii incomplete, dar tot pe bază de concurs.

BASARABENI, PE CULMILE PROFESIONALISMULUI

Toți cei veniți în regat fac cursuri de studiere a limbii suedeze. Un curs pentru începători este oferit de statul suedez gratis pentru toți cei care au primit permis de reședință. Al doilea nivel este "suedeza de bază". Apoi urmează "suedeza A" și "suedeza B". Pentru admiterea la instituțiile de învățământ superior e nevoie de "suedeza B" și de engleza „B". Ruslan a

făcut doctoratul și concomitent lucra ca lector asistent.

În Suedia Ruslan a absolvit cursuri post-gimnaziale de administrație și marketing și acum e manager la o companie de asigurări, a doua ca mărime în lume la volumul de asigurări. Natalia a absolvit a doua facultate și este angajată ca economistă la o companie industrială care își vinde producția textilă în toată Europa. Pentru că aveau actele de studii cu ei, le-au fost echivalate cunoștințele. De aceasta se ocupă o comisie abilitată, cam la nivelul ministerului de la noi.

Natalia a acumulat punctajul pentru admitere la cele mai prestigioase facultăți, inclusiv dreptul și economia. A ales-o pe a doua din motive pragmatice.

Ar fi putut alege o cale mai ușoară dacă

ar fi mers mai departe pe făgașul lingvistic. După validarea actelor de studii li s-a conferit gradul de magistru. Pentru a lucra în învățământ era nevoie să mai studieze (un an și jumătate) specificul suedez. Ei au dorit să-și schimbe profilul. În mare măsură deoarece după ce au vizitat câteva lecții s-au gândit că le va fi greu să predea în condiții noi.

PRIMELE IMPRESII

Anișoara s-a născut în 2001. Tânăra familie a simțit imediat grija statului. Orice copil este protejat. Este garantată nu numai alimentarea și asistența medicală. Contează foarte mult ce personalitate va crește. La grădiniță un lucrător revine la trei copii. Se acordă atenție dezvoltării vorbirii, comunicării, comportamentului adecvat situației.

Clasa zero nu e la grădiniță. La 6 ani Anna s-a dus la școală. Acum e în clasa a treia. În clasă sunt 20 de copii. Au un învățător și un asistent al învățătorului, un fel de organizator. Un coleg de-al Anișoarei este mai energic din fire și numai pentru supravegherea lui învățătorul are un ajutor în plus. Adică de 20 de copii au grijă trei pedagogi.

Din punctul de vedere al părinților, materia predată e mai puțin complicată

decât în Moldova. Copiii învață cu plăcere și cu mult interes. Dar în funcție de aptitudinile fiecăruia problemele exercițiilor au grad diferit de complexitate – a, b, c. Cel mai înalt grad este c. Elevul rezolvă cât poate. Cei mai capabili iau nivelul de sus, dar nimeni nu-i forțează să fie tocilari. Nu primesc note. Se apreciază cu satisfacător, bine, foarte bine. Din clasa a opta – nesatisfacător, satisfacător, bine, foarte bine.

La școală sunt numai decât grupe de meditații, ca un fel de zi prelungită. Meditațiile sunt plătite, dar nu scump, mai mult simbolic. Copiii rămân după lecții numai dacă ambii părinți lucrează. Acum unul dintre părinți, Ruslan ori Natalia, stă acasă cu Emil, care nu a împlinit încă un an. Și la 13.30 trebuie s-o ia pe Anișoara de la școală.

MICI DEOSEBIRI CU VALOARE INESTIMABILĂ

„Când compar sistemul de educație din cele două țări, cea de origine și cea în care locuiesc acum, spune Natalia, conchid că deosebirea principală constă în atitudine. Aici orice copil este o personalitate din primele zile de viață. Când a venit unchiul nos-

tru, el e pedagog în Moldova, ne-a demonstrat un film despre școală. O profesoară își impunea părerea în fața clasei. Anișoara întreba cu mare nedumerire cum se poate ca un matur să dicteze părerea sa. În Suedia e lege că orice copil trebuie ascultat și de părerea lui trebuie să se țină cont. Și nu pot să nu recunosc, această metodă este eficientă anume pentru a-l ajuta pe copil să procedeze întotdeauna corect. El se comportă bine din propria convingere, nu la comanda cui-va”, spune Natalia.

Ruslan adaugă la cele spuse de soția sa: „Eu o iau deseori pe fiica noastră de la școală. Profesorul preferă să vorbească în cea mai mare parte cu copilul, ca acesta să le transmită mesajul părinților. La adunările de părinți este enunțată numai informația în general, fără personalizări. Despre copil profesorul poate să vorbească în particular, numai cu părinții.”

După ce i-am văzut pe Ruslan și Natalia atât de mulțumiți de școala fiicei lor, mi-am stăvilat cam greu ispita de a-i întreba: nu cumva regretă că au renunțat la cariera de profesori?

ANA CURCUEL

Fotografii din arhiva personală

„Poți îmbătrâni în Oxford și tot incult rămâi”

Pentru studenții internaționali, așa cum sunt cei cu cetățenia R. Moldova, studiile universitare sau post-universitare în Marea Britanie costa o mare de bani. Comparativ cu studenții cetățeni ai Marii Britanii sau UE străinii plătesc de trei ori mai mult, adică în loc de 3000 de lire 9000 de lire pe an.

Șansele de a obține 9000 de lire din burse sunt foarte reduse, iar auto-finanțarea e dificilă pentru că costurile de trai sunt ridicate - cel puțin alte 10000 de lire. Desigur studenții internaționali au dreptul la muncă, dar acest drept este limitat la 20 de ore pe săptămână, de fapt ca și viza care va trebui reinnoită printr-o serie de biroacrații la Home Office.

Pentru studenții cu cetățenia română lucrurile stau exact la fel de greu, doar că trebuie să achite o taxă de studii de trei ori mai mică. Prin urmare, dacă nu aveți un venit de 20000 de euro pe an, nu merită să intrați într-o mare de datorii și lucrări ca să studiați la Londra sau Oxford sau altă universitate ce se dă mare și tare.

Ca student internațional sau proaspăt absolvent, va fi greu să vă găsiți un loc de

muncă în Marea Britanie cu 20000 de euro pe an. Dacă, totuși, încă mai doriți să studiați în Marea Britanie, vedeți <http://www.ucas.ac.uk/>

De exemplu, pentru a studia la Universitatea Metropolitană din Londra trebuie să prezentați următoarele documente: diplomă de bacalaureat cu nota 8 în sus sau diplomă de licență cu nota 8 în sus; examenul la limba engleză ILETS cu nota generală de 6.

Dacă tot vreți să studiați peste hotare cred că mai bine o faceți la Viena sau Paris, unde plata pentru studii este mai mică decât la Londra. Mihai Copăcenu din Sibiu are 24 de ani și a studiat psihologia religiei la Oxford, iar în prezent urmează alt program de masterat la Kings College la Londra. El ne-a spus: „Nu am avut nicio apetență specială pentru Marea Britanie. Dacă aș fi găsit un program mai bun în Bulgaria aș fi ales Bulgaria. Dacă aș fi studiat într-un alt mediu, alt oraș, mai puțin favorabil, cu resurse reduse și cu profit slăbuți sau dezinteresat i- rezultatul nu ar fi fost același.”

Mihai consideră că Oxfordul este o parte din propria formare academică, dar și ca persoană umană. „Desigur cu condiția că „praful excelenței” să se prindă de tine. Altfel poți îmbătrâni în Oxford și tot incult rămâi. Oxfordul e în bătaia pentru primele locuri la nivel mondial. Tradiția și regulile universitare sunt sacre. Oxfordul este valoros chiar dacă sunt profesori, care nu folosesc nicio dată powerpoint, nici laptop, merg pe bicicletă și studiază până noaptea-n bibliotecă”,

povestește Mihai. La Oxford 60% dintre studenți sunt străini din peste 150 de țări. Mihai spune că locuiește într-o cameră de cămin cu un tip din sud-estul Africii, din Mozambic. Colegii de apartament sunt din India, femeia de serviciu e din Polonia, portarul din Pakistan, iar bucătarul din China.

După Oxford Mihai vrea să se întoarcă în România. “Școala britanică te învață să muncești și cum să muncești, să gândești critic și cum să gândești. Să nu furi. Te învață să-ți ceri și să-ți prețuiești drepturile și apoi să-ți asumi responsabilități. Te învață cum să faci știință și cum apoi să devii profesionist. Te învață să respecti pe cel de lângă tine, indiferent cine ar fi”, spune cu mândrie Mihai.

Părerea mea este că nu contează unde înveți, contează dacă o faci. Dacă vrei condiții de viață mai arătoase (nu neapărat mai bune) sau bănci și biblioteci puțin mai noi cu învățători puțin mai liberali, le vei găsi peste hotare. Dacă vrei să înveți o specialitate, aproape de familie în condiții mai economice, poți s-o faci la fel de bine și acasă. Dar desigur, ca tineri și neliniștiți vă gândiți la dinamica unei metropole, vă faceți iluzii că cu diploma din Londra veți fi în vârful piramidei și că într-o lume mai bogată veți deveni mai bogați. Adevărul e altul, decât aparențele. Spor la muncă!

SERAFIM FLOREA,
MAGDA BARAȘCU,
Londra
CampusNews (www.campusnews.ro)

PUBLICITATE

SVV COURIER EXPRESS
QUICK PARCEL DELIVERY

5 ani împreună!!!

Acum și în localitatea ta!!!
IRLANDA
MAREA BRITANIE
www.svv-courier.com

 +373 69993333
 +44 788882005
 +353 862465888

TRANSPORT COLETE POȘTALE, MĂRFURI, AUTOVEHICULE

Moldovenii preferă dreptul sau economia

În Spania, bebelușii ce au împlinit patru luni pot fi duși la creșă. Această instituție deschide ușile copiilor între 4 luni și 3 ani, după care ei pot fi înscriși într-o instituție de învățământ preșcolar - colegio structurat pe trei nivele.

De la 6 la 16 ani, școlarizarea copiilor în Spania este obligatorie și, la dorință, părinții pot alege între instituții de învățământ public (gratuite) și private sau semi-private.

Învățământul obligatoriu are două trepte: învățământul primar (6-12 ani) și învățământul secundar (12-16 ani). După asta, elevul poate opta între a studia bacalaureatul sau a deprinde o meserie la o școală profesională.

Învățământul postsecundar sau superior actualmente se află într-un proces de tranziție de la sistemul precedent spaniol la noul sistem, adaptat la Planul de la Bologna.

Moldovenii de la 6 la 16 ani, indiferent de situația lor administrativă, au dreptul și obligația să frecventeze instituțiile de învățământ obligatoriu în aceleași condiții ca și spaniolii. Instituțiile publice sunt gratuite, însă cu toate acestea școlarizarea oricum necesită unele cheltuieli, cum ar fi transportul, masa, materialul școlar etc. Pentru toate acestea există ajutoare pe care familiile care le necesită le pot solicita, dacă îndeplinesc unele condiții, una din ele fiind situația administrativă regularizată.

Elevii care provin din sisteme de educație străine și care intră în oricare din anii de învățământ primar sau în primii trei ani de învățământ secundar obligatoriu, nu trebuie să facă niciun demers pentru validarea studiilor. Pentru înscrierea în clasa a patra de învățământ secundar obligatoriu și respectiv la nivelul superior, va fi nevoie de o validare prealabilă prin omologarea certificatelor, titlurilor sau diplomelor străine pe care acesta le posedă.

Moldovenii, ce dețin un titlu, fie universitar sau nu, pentru a fi recunoscut în Spania

vor trebui să-l omologheze sau să-l convalideze prin echivalentul spaniol. De obicei, echivalarea diplomelor universitare sunt procese administrative foarte complexe și lente.

Cererile de omologare și convalidare a studiilor făcute în străinătate sunt rezolvate de Ministerul Educației și pot fi prezentate la unul din următoarele centre: Prefectura, Inspectoratul pentru Educație; Consiliul de Educație și Cultură; Ministerul Educației, subdirecția generală pentru Titluri, Omologări și Validări. Vedeți <http://www.educacion.es/educacion/sistema-educativo/convalidaciones.html> sau <http://www.educacion.es/mecd/jsp/plantilla.jsp?id=972&area=titulos>

La cererile de echivalare e necesar de anexat și următoarele documente:

- Titlurile sau diplomele ale căror validare se solicită precum și fișa de însoțire;
- Documente care atestă naționalitatea solicitantului.

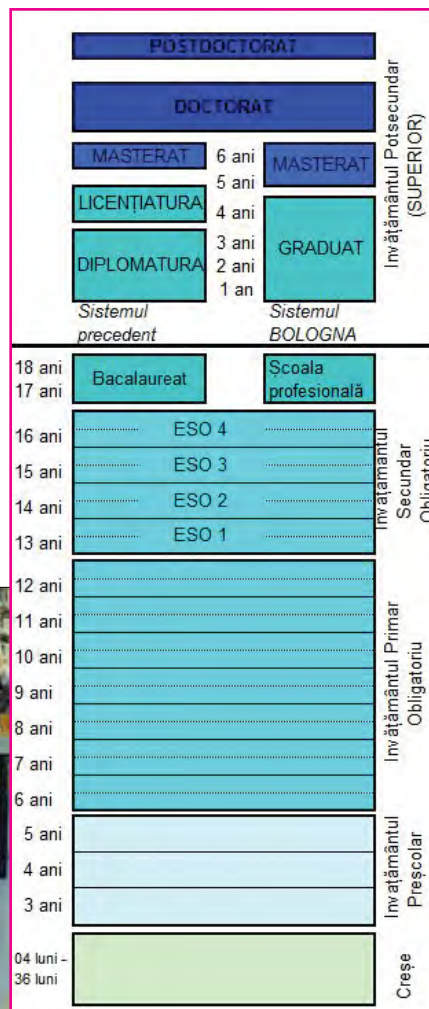
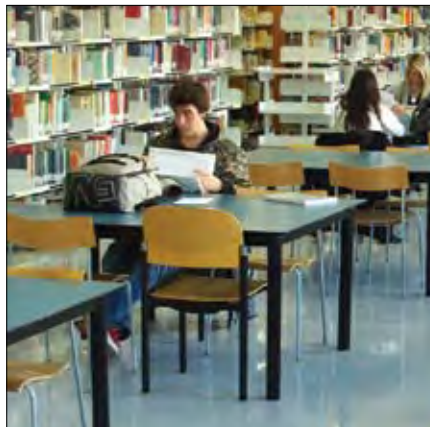
Persoanele care nu reușesc să-și convalideze diploma de bacalaureat - act necesar pentru a fi acceptat la universitate - prin intermediul unui examen (cunoscut cu numele de "selectivitate"), cât și acei cărora le este negată omologarea titlului universitar, dar au împlinit vârsta de 25 de ani, pot fi acceptați la universitate numai după ce absolvesc cursul de pregătire *Curso de acceso para mayores de 25 años*.

Sistemul de învățământ spaniol este mai mult bazat pe interactivitate. Doritorii de a studia în Spania vor trebui să ia în considerare că și taxele sunt mai înalte decât cele

din Moldova, însă în comparație cu media UE sunt relativ joase. Mai este disponibilă și o varietate de burse sau programe, cum ar fi Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, Comenius etc. Mai multe informații referitor la burse pot fi găsite la <http://www.educacion.es/educacion/becas-y-ayudas.html>

În prezent, un număr considerabil de imigranți moldoveni ce studiază la universitățile din Spania beneficiază de aceste ajutoare, iar facultățile preferate de ei sunt Dreptul și Economia.

MARCEL MACARIE,
Barcelona

Cehia

Studii de calitate - succes garantat

Imediat ce intrați în Cehia veți avea senzația că ați plătit biletul de intrare la un muzeu în aer liber în care istoria pulsează la fiecare pas, iar viața culturală se naște și trăiește intens în fiecare zi. Locuind în Praga, am descoperit în scurt timp că noi, moldovenii, nu suntem vizitatori ocazionali ai acestui muzeu fascinant, ci o parte din el.

De mai bine de un secol, limba română constituie obiectul de studiu la Catedra de Limbi Romanice a Universității Caroline din Praga, cea mai importantă universitate din Cehia. La aceasta instituție de prestigiu învață și Irina Botnaru, o tânără originară din Bălți. Până a ajunge aici a avut de parcurs doua trepte ale învățământului ceh.

Irina a plecat din Moldova la vârsta de 12 ani. A fost decizia părinților ei, care munceau de mult timp în Cehia. Deși au trecut zece ani de când a pășit pentru prima dată pragul școlii primare ZSK Milicovu din Praga, Irina își amintește cu lux de amănunte emoțiile acelei zile. "Nu știam limba cehă și asta era cea mai mare barieră în calea mea. Dar am învins această teamă pentru că mai presus de toate era dorința de a învăța și de a fi alături de părin-

ții mei pe care nu i-am avut alături o perioadă lungă de timp. Foarte mult m-au ajutat colegii care prin comportamentul lor plin de afecțiune, m-au făcut să înțeleg că sunt binevenită aici", spune Irina.

Calitatea personalului didactic ceh este foarte înaltă. Conform raportului OCDE, elevii cehi sunt printre cei mai pregătiți în Europa. Irina a studiat la școala primară obligatorie până în clasa a noua. În baza unei cereri și a mediei foarte bune a fost acceptată la școala secundară pentru studii diplomatice. Ai șanse reale să devii elev al acestei școli dacă susții cu succes examenele de admitere sau ai nota 1 pe linie în certificatul de absolvire a studiilor primare. În Cehia, elevii sunt notați de la 5 la 1, 5 fiind nota care poate duce la repetarea anului școlar, iar 1 este nota cea mai mare. În baza certificatului de absolvire a școlii superioare, tinerii pot să-și găsească cu succes un loc de muncă. Irina a susținut examene și după cum am menționat mai sus a obținut o bursă de studii la Universitatea Karlova, la specialitatea de matematică și informatică. La întrebarea dacă vrea să se întoarcă în Moldova, Irina răspunde cu nostalgie: "Mi-e dor de bunei, dar în rest, viața mea e aici, alături de familia și prietenii mei."

Lumea e a celor energici, curajoși și motivați! Marina Zasmenco crede într-un viitor prosper și în propriile forțe. Ea și-a început studiile universitare la Chișinău, la facultatea de economie. Marina și-a dorit foarte mult să obțină o bursă peste hotare. "Eram ferm convinsă că studiile peste hotare este cea mai bună opțiune pentru mine. Primul pas - am depus

dosarul, după care am primit o bursă la Universitatea Economică din Cehia", spune tânăra. Programul de studii al Mariane Zasmenco este de șase ani pentru licență și masterat, plus un an de studii intense a limbii ceh. "Studiez în limba cehă. Pentru a mă califica, am susținut mai întâi un examen de cunoaștere a limbii ceh, care este foarte asemănător testului TOEFL". Bursa lunară, care îi este oferită de statul ceh, constituie 350 de euro. "Îmi ajunge exact pentru a-mi asigura o cameră în căminul studentesc și un trăi decent într-o capitală europeană." Este o experiență minunată care i-a deschis multe uși în viață, inclusiv un loc de muncă. Viza de studii în Cehia îți oferă posibilitatea de a munci până la 20 ore pe săptămână. Marina studiază în Cehia de patru ani. După absolvire vrea să se întoarcă acasă.

Succesul nu este o operă a întâmplării, el vine prin exercițiu, prin muncă și abnegație. "Studiile de masterat în Cehia sunt mai dificile decât cele universitare", spune Octavian Bacalov, care în prezent urmează un program de masterat la ASEM din Cehia, specializarea principală fiind contabilitate, iar cea secundară - logistică. "Sistemul de învățământ accesibil tuturor, experiențele multor cunoscuți, distanța relativ apropiată de casă, costurile acceptabile de viață - sunt atuările care m-au adus în Cehia", spune tânărul. Pentru toți cei care doresc să studieze în Cehia, Octavian are un sfat: „Gândiți-vă bine înainte de a alege specializarea!”

În fiecare an, începând cu 1989, statul ceh oferă cetățenilor moldoveni burse pentru studii universitare, de masterat și doctorat. Domeniile de studii sunt: agricultură, economie, inginerie, arhitectură, mediul ambiant, tehnologii informaționale, managementul resurselor umane și medicină. Limbile de instruire sunt cehă și engleză. Statul ceh suportă cheltuielile de studii și acordă asistență medicală gratuită.

În Cehia sunt recunoscute diplomele de studii din R. Moldova. Echivalarea lor se face în cadrul instituției pentru care optezi sau la Ministerul Educației al Republicii Ceh. Astăzi, în Cehia își fac studiile 35 de cetățeni moldoveni, toți fiind deținători de burse.

PUBLICITATE

Chisinau - Praga

Cursa regulata prin Romania

Transport de pasageri si calate!

Tel.Rom: (+40) 755459874

Din Chisinau

Telecentru (Market "Victoria")

Miercuri ora 10

(+373)069177244

Din Praga

Autogara "Florens"

Simbata ora 11

(+420) 608829623

-Aurel-

NADEA HORNET,
Praga

Portugalia

În zece ani, 292 de studenți din R. Moldova

Toți copiii, chiar și cei care se află ilegal pe teritoriul Portugaliei și sunt dependenți financiar de familiile lor, au dreptul la educație.

Prima înmatriculare, pentru clasele primare 1-4, se face de la începutul lunii ianuarie până la 15 iunie, în dependență de locurile disponibile la școala din zona de rezidență a solicitantului sau în apropierea locului de muncă, dacă vă este convenabil.

Această situație e valabilă doar în cazul primului ciclu. Pentru celelalte două cicluri, care cuprind clasele 5-9, înmatriculările sunt făcute prin reînnoire sau transfer. De asemenea, școlile admit înmatricularea elevului în orice altă perioadă a anului pentru toate cele trei cicluri de învățământ primar la solicitarea persoanei care se ocupă de educația copilului, în majoritatea cazurilor fiind părinții. După absolvirea învățământului de bază, obligatoriu și gratuit, elevii care îndeplinesc condițiile necesare studiilor gimnaziale au acces la înmatricularea pentru a frecventa studiile secundare, clasele 10-12, care se finalizează cu examenul de bacalaureat.

Învățământul superior nu e foarte diferit de R. Moldova. Potrivit Ministerului Științei, Tehnologiei și Învățământ Superior

or din Portugalia, imigranții beneficiază în egală măsură de aceleași condiții de admitere în instituțiile superioare de învățământ publice sau private ca și ceilalți cetățeni ai acestui stat, fără a fi discriminați sau a li se leza drepturile. Învățământul superior portughez include învățământul universitar și învățământul politehnic, care are trei cicluri (licențiat – masterat – doctorat).

Pot candida la admiterea în ciclul de studii universitare de licență absolvenții de licee cu diploma de bacalaureat sau diploma echivalentă cu aceasta, cu media superioară sau egală normelor fixate și care satisfac condițiile necesare cerute de facultate pentru care candidează. Fiecare student poate candida la un număr maxim de șase facultăți. În urma absolvirii ciclului pentru gradul de licențiat, imediat în anul următor sau mai târziu, studentul imigrant poate solicita înmatricularea pentru masterat, apoi

doctorat, dacă binevoiește.

Victoria Ionel este studentă în anul II la Facultatea de Stomatologie. "Sunt mulțumită de calitatea învățământului superior din Portugalia. Când spun asta, mă refer la cadrele didactice, funcționari, servicii administrative, utilaje și echipamente specializate, laboratoare bine-dotate. În anii de liceu și acum la facultate nu m-am simțit niciodată discriminată", spune tânără.

Dulce Anahory, angajată din cadrul Ministerului Științei, Tehnologiei și Învățământului Superior, ne-a declarat în instituțiile superioare de învățământ, în perioada 1999-2009 în Portugalia au fost înmatriculați 292 de studenți din R. Moldova, 239 dintre ei făcându-și studiile în instituții publice, iar 53 – în instituții private. Numărul solicitărilor de înmatriculare din partea imigranților moldoveni este într-o vizibilă creștere, doar în 2009 înregistrându-se 143 de cereri de admitere, număr care a depășit cu mult

cele 68 de solicitări ale anului 2008. Cele mai solicitate facultăți sunt Științele Sociale, Comerț și Drept, Inginerie, Industrie și Construcții, Arte și Științele Umaniste, Medicină și Protecție Socială. 90% dintre moldoveni sunt înmatriculați cu frecvență la zi. Cei mai mulți studenți sunt în orașele Lisabona, Porto, Coimbra, urmat de Faro, Evora și Setúbal.

**OLESEA TANAȘCIUC,
Lisabona**

Foto: entrypark.com

PUBLICITATE

Moldova Spania Portugalia

**SAPTAMANAL
cu AUTOCARUL**

**TRANSPORTAREA:
Coletelor
Pasagerilor**

"GOLATES" S.R.L.

Portugalia

Tel. Algarve:
+351967854676 Tudor
Lisabona:
+351963603150 Viorel
+351968327834 Nelu

Spania

+34664741317 Tudor
+34677889163 Sașa

Moldova

079550172 Ion
079456036 Viorel
069175033 Boris

tel.: 92-95-49

La studii în „Ciubotă”

În ultimul timp numărul elevilor și studenților moldoveni în Italia a crescut simțitor datorită numărului mare de imigranți moldoveni. Dacă în anii 2000-2002 veneau în mare parte elevii claselor mari, IX-XI, ca să continue un an-doi de liceu, după care să facă o facultate sau să-și găsească un loc de muncă, apoi în ultimii ani numărul copiilor de vârstă preșcolară s-a mărit. Mulți dintre ei s-au născut pe teritoriul Italiei. Alții au venit din Moldova prin procedura reîntregirii familiei.

mula 3+2). Urmează masteratul și apoi doctoratul. La universitățile din Italia există cursuri cu număr închis (număr limitat de locuri - de obicei acestea sunt la facultățile de medicină, farmacie, drept) și facultăți cu număr deschis (nelimitat), la care însă există o probă de acces, cu subiecte din mai multe domenii (de exemplu, pentru facultatea de științe politice: istorie, logică, lingvistică și drept), în care trebuie să răspunzi corect la un număr minim de întrebări pentru a fi

Pentru a te înscrie la o universitate italiană, trebuie să parcurgi mai întâi un drum birocratic. Înscrierea se face doar având la mână declarația de valoare de la Ambasada Republicii Italiene în R. Moldova. Pentru a o obține vei aduna toate diplomele tale: școală, liceu, eventual universitate, împreună cu fișele de însoțire și ștampilele respective, plus adeverințele eliberate de aceste instituții care vor confirma că ai trecut cu adevărat prin ele.

Vei merge să le depui la Ministerul Învățământului. Va trebui să înfrunți rândurile lungi, îmbulzeala și pe așa-zii intermediari care țin numaidecât să te ajute „doar” cu 1000 de euro. Ministerul își rezervă două luni pentru perfectarea actelor. Va urma Ministerul Justiției, apostilarea, copii conforme originalului la notar, traducerea și legalizarea acestor acte și iarăși apostilarea lor. Cu toate aceste documente la mână vei merge la Ambasada Italiei la Chișinău, care îți va elibera declarația de valoare.

Ajuns în Italia, va trebui să înfrunți birocrația italiană. Dacă ești doar elev, procedura este relativ simplă. Vei depune actele și în martie/aprilie vei fi înscris în lista elevilor pentru anul următor de studii. Dacă vrei să faci o facultate, vei depune o mapă cu toate documentele la Secretariatul studenților străini (toate universitățile din Italia au un astfel de secretariat) și o cerere de înscriere. Dacă

ai absolvit o facultate în R. Moldova și vrei să îți se recunoască unele examene, este necesară programa analitică (tot programul de studii, tradus în italiană). În acest caz alegi o facultate din domeniul specialității tale: de exemplu, dacă acasă ai făcut limbi străine, în Italia ai putea face mediator lingvistic (foarte cerut pe piața muncii în Italia, atenție - mediator lingvistic, nu mediator cultural). Sau dacă acasă ai făcut matematică și informatică și dorești să continui studiile în acest domeniu, dar cu o altă specializare, ai toate șansele să îți se recunoască câteva examene sau chiar să treci direct la anul doi.

În Italia studiile universitare cuprind trei ani pentru **laurea** (diplomă universitară), apoi alți doi ani de specializare (for-

înmatriculat. Apoi trebuie achitate taxele universitare, care depind de venitul studentului sau al familiei acestuia și variază de la o universitate la alta. Prima rată poate fi de până la 300 euro, ceea ce include și taxa regională (de exemplu, în regiunea Lazio ea este de 118 euro). Există și posibilități de a obține burse de studiu, care sunt acordate de universitate pentru studenții exemplari sau de diferite centre culturale, asociații, care oferă bursă de studiu pentru o lucrare într-un anumit domeniu. La Roma există de exemplu Laziodisu, o agenție pentru apărarea dreptului la studii universitare, care oferă burse pentru studenții cu venituri mici. Dacă studentul are viza de reședință la Roma, bursa de studiu va constitui **1759,67** de euro;

pentru cei din localitățile situate la o distanță de până la 50 km de Roma (și de universitate) bursa e de **2573,68** de euro, dacă însă studentul locuiește mai departe de 50 km de universitate, va beneficia de **4668,54** de euro pentru un an de studii. Studenții care solicită astfel de bursă sunt selectați în baza venitului din familie; cei care nu beneficiază de ajutor bănesc, dar se înscriu într-un venit relativ mic, vor avea un prânz și cina gratuite la cantina universității. În plus, studenții cu venituri mici din afara Romei pot cere și cazare la Laziodisu.

Aceasta este procedura pentru universitățile publice, însă există o mare șansă de a învăța la buget (fără plată) și cu bursă de studiu la universitățile Vaticanului, care oferă bune posibilități, în special pentru studenții străini. În acest an la universitățile pontificale s-au înscris două moldovence.

La universitățile publice din Roma, în anul de studii 2008-2009 erau înscriși 107 moldoveni, care constituiau 1,5% din totalul studenților străini, aproximativ o treime dintre studenții moldoveni au ales facultatea de medicină și chirurgie. Datele Ministerului Învățământului Italian vorbesc despre 12564 de elevi moldoveni înscriși la școlile italiene în anul de studii 2007-2008.

Universitatea *La Sapienza* din Roma, care este cel mai mare ateneu din Europa,

cu 23 facultăți și circa 140000 de studenți, în acest an a primit șapte moldoveni veniți cu bursă de studiu, dintr-un total de 60 moldoveni la această instituție. Guvernul italian a acordat 54 de burse pentru R. Moldova, însă, în mod paradoxal, la noi în țară nu s-au găsit atâția candidați. Responsabilitatea o

poartă Ministerul Educației din R. Moldova, care se ocupă de selectarea și aprobarea candidaturilor. Majoritatea tinerilor candidează direct la universitățile din Italia, fără a aștepta burse de studiu prin intermediul ministerului sau vin pentru reîntregirea familiei și apoi intră la facultățile de aici. În ultimul timp a crescut numărul migranților moldoveni care, aflându-se în Italia cu permis de ședere în bază de lucru de mai mult timp, se înscriu la universitățile italiene pentru a face o a doua facultate, în speranța că astfel își vor asigura un loc de muncă mai bun și mai bine plătit.

OLGA COPTU,
studentă la Universitatea
„La Sapienza” din Roma

PUBLICITATE

Foto: linroma.files.wordpress.com

TRANSPORTAREA MĂRFURILOR ȘI PASAGERILOR

SRL "NISEUROTRANS"

Rom. 0040742887770

Chișinău
st. Alela Gării 2

MD

Marți 15.00-19.00

Miercuri 8.00-19.00

Joi 8.00-10.00

tel.of. 022833697

mob. 079612683 Serghei

069587391 Valera

ITALIA

Lido 3206456331
Malo
Vicenta 3209660509
Schiog
Padova 3290241021
Mestre 3200527457
Olmo 3270078638
Maerne
Venetia 3285713141
Trevizo 3804370177

Nisporeni

Marți 10.00-18.00
Joi 9.30-11.00

069292734 Andrei

079598830 Vasea

079523725 Grigore

Moldovenii la Paris... la studii

Peste 2 milioane de studenți învață în instituțiile de învățământ superior francez dintre care în jur de 250 de mii sunt studenți străini. Anual sute de tineri moldoveni vin în Franța pentru a-și continua studiile în universitățile publice franceze, inclusiv la Sorbonne. Alte zeci de studenți se înscriu anual în instituții private de învățământ, în școli superioare, școli de comerț sau de inginerii.

Pentru anul de studii 2008-2009, peste 800 de studenți moldoveni s-au înscris la studii la facultățile de drept, științe politice, economie și administrare, dar și la medicină, științe ale naturii, limbi moderne etc.

Unii studenți moldoveni reușesc să obțină diverse burse, devenind bursieri ai Guvernului Francez sau ai unor organisme internaționale cum ar fi Agenția Universitară a Francofoniei.

Universitățile în Franța, 85 la număr, sunt instituții publice. Procesul de studiu în universități corespund organizării europene a studiilor în trei nivele (licență – masterat – doctorat). În 2009 pentru reinnoirea și modernizarea patrimoniului universitar au fost alocate 99 milioane de euro. De asemenea au crescut semnificativ și cheltuielile pentru întreținerea unui student - de la 7210 de euro în 2006 la 9132 de euro în 2009.

Școlile superioare sunt instituții selective publice sau private care pregătesc specialiști în diverse domenii cum ar fi arhitectură, economia, inginerie, administrare, traduceri sau jurnalism etc. Printre școlile superioare, "școlile înalte" (*Hautes Ecoles*), constituie o particularitate franceză. Sunt instituții selective care pregătesc cadre de inginerii și manageri de nivel înalt, de asemenea și specialiști în domeniul

artei, literelor și științelor umane. Admiterea se face în urma unui concurs drastic, studiile fiind efectuate pe parcursul a cinci ani, care includ și cursuri de pregătire de doi ani. Aceste *Hautes Ecoles* pregătesc în majoritatea cazurilor specialiști de nivelul bac +5 care permite obținerea gradului de magistru.

PROCEDURA DE ÎNSCRIERE ÎN UNIVERSITĂȚILE FRANCEZE

Procedura de înscriere în universitățile publice franceze este supusă unor anumite reguli. Candidații străini, titulari al unei diplome de studii medii (*Diploma de Bacalaureat*) obținută în țara de origine, care doresc să se înscrie în anul I sau II de licență la o universitate din Franța, trebuie să facă obligatoriu o *cerere de înscriere prealabilă* în luna decembrie a anului în curs (pentru anul următor de studii). Dosarul pentru înscrierea prealabilă poate fi solicitat prin intermediul *Serviciului de Cooperare și Acțiune Culturală al Ambasadei Franței* sau direct la universitatea aleasă. Fiecare candidat are posibilitatea să aleagă trei universități franceze. În cazul unui răspuns favorabil, prima univer-

sitate din lista va anunța direct candidatul până la data de 30 aprilie despre decizia sa. În caz de refuz, administrația universității dă dosarul celei de-a doua universitate din lista, care în cazul acceptării candidaturii se va pronunța până la 31 mai, iar în caz de refuz va transmite dosarul celei de-a treia universitate, care până la 30 iunie este obligată sa informeze direct candidatul despre hotărârea luată. Actele (copiile) cerute la completarea dosarului necesită a fi traduse și legalizate.

În cadrul procedurii de admitere prealabilă, candidații trebuie să susțină un test de cunoaștere a limbii franceze (TCF) care costă 60 euro. De acest examen, în R. Moldova sunt scutiți absolvenții claselor bilingve franceze de la câteva licee din țară. De menționat faptul ca deținătorii cetățeniei UE sau al Spațiului Economic European sunt scutiți de cererea de admitere prealabilă.

Plata de înscriere în universitățile franceze este fixată la nivel național, pentru anul de studii 2009-2010 fiind de 171 de euro în licență, 231 de euro pentru înscrierea la masterat și 350 de euro pentru înscrierea la doctorat. Suma cotizației pentru regimul studentesc de securitate socială este de 198 de euro care începând cu acest an poate fi achitată în trei rate a câte 66 de euro fiecare.

Una dintre cele mai scumpe instituții superioare de învățământ este *Ecole Supérieure des Sciences Economiques et Commerciales* (Școala Superioară de Științe Economice și Comerciale). Taxa anuală pentru studii e de 10900 euro. Studenții străini din afara UE, achită suma de 34000 pentru un ciclu de doi ani.

VIOLETA GRIȚCAN, Paris

PUBLICITATE

TRANSPORT DE PERSOANE ȘI COLETE, TRAL

MIERCURI
Caușeni
Ștefan Vodă
Anenii Noi
Taraclia

16.00-18.00

Vanea
(+373)79608849

MIERCURI
Chișinău 12.00-14.00
Joi
Cahul 13.00-14.00
Leova 12.00-12.30
Hâncești 10.00-10.30

Vova
(+373)69152061

Bălți 08.00-09.00
Edineț 10.00-10.30
Corjăuți 10.00-12.00
Orhei 16.00-16.30

Vova
(+373)79018417

Chateau de Vincennes

676441291
686219353
Tel.: (+33)682745836

Ai noștri tineri la Bruxelles

Patru povești... adevărate

Anna

Mă numesc Anna Clabucova, am 24 de ani și învăț în anul patru la Facultatea de Filologie și Litere a Universității Libere din Bruxelles.

Sunt în Belgia de la 16 ani și m-am înscris imediat în clasa a 10-a.

Părinții mei au venit cu doi ani înaintea mea. La început mi-a fost foarte greu, deoarece nu știam limba și nu puteam să comunic cu nimeni. Abia după doi ani am început să vorbesc fluent limba franceză și să-mi fac prieteni.

După absolvirea școlii am vrut să-mi fac studiile la facultatea de medicină, dar din cauză că nu aveam permis de ședere, nu am fost acceptată. Ultima mea speranță a fost Universitatea Liberă din Bruxelles (ULB). Am mers la Biroul pentru de înscripție pentru Studenții din afara UE și le-am explicat cazul meu și m-au acceptat acolo fără nicio problemă. Pentru că am făcut școala medie în Belgia nu a fost nevoie să susțin examene la admitere. Doar abiturienții din afara UE trebuie să dea examene. Eu plătesc 837 euro pe an pentru studii, la fel ca studenții belgieni. Cărțile, manuale și tot ce ai nevoie pentru studii, nu intră în preț. Un manual costă între 3 și 15 euro. În 2009 m-am legalizat și am depus o cerere la asistența socială pentru studenți. După lege, studenții au dreptul la muncă opt ore pe săptămână fără a plăti impozite.

Julietta

Eu sunt Julieta Russu, am 23 de ani și învăț la Institutul de Traduceri și Interpretare din Bruxelles.

În Belgia sunt de 10 ani. Acum sunt în anul doi de studii. Locuiesc cu părinții, studiile mă costă foarte scump, cu tot cu cărți ajung la 700 euro.

Mă înțeleg cu toată lumea, deși tinerii de aici sunt un pic diferiți de noi. În opinia mea, ei sunt alinați și nu au valorile noastre de educație și de morală. Ei nu respectă profesorii

și nu se respectă nici pe ei. Desigur mă înțeleg mai bine cu studenții străini pentru că avem deseori aceleași probleme. Mă simt uneori discriminată și de unii profesori. Dacă nu ești sociabil, ai de suferit. Trebuie multă răbdare, trebuie să fii capabil în domeniul în care vrei să evoluezi, trebuie să înveți foarte mult și să ai multă voință și mult CURAJ!

Stela

Mă numesc Stela Vulpe și sunt studentă în anul 4 la Institutul de Traduceri și Interpretare din Bruxelles. Am decis să-mi fac studiile universitare în Belgia, deoarece am făcut școala aici.

Dacă ai făcut școala în altă țară, e nevoie să traduci, legalizezi diploma. În plus, așa cum ISTI este o școală de traduceri, studenții "străini" susțin un examen de admitere. Când am vrut să mă înscriu la facultate, încă nu eram legalizată și am fost refuzată de trei ori consecutiv. Am fost acceptată abia după ce le-am adus dovada că sunt în așteptarea actelor belgiene și un document care dovedește faptul că sunt înregistrată la "primărie". Problema e că acest document se eliberează doar în cazul în care ai acte belgiene... Deci e un cerc vicios. Anul de studiu costă între 700-750 de euro. Nu beneficiaz de bursă și nu primesc niciun ajutor social. Acum am dreptul la muncă, dar lucrez foarte rar, doar pentru bani de buzunar. Locuiesc la părinți, dar anii precedenți am închiriat o cameră. În Bruxelles, o cameră pentru studenți costă între 300 și 450 de euro. Nu este nicio diferență între condițiile mele de studii și cele ale belgienilor, dar există totuși un dezavantaj: profesorii sunt mult mai exigenți și duri față de studenții "străini". Ca să reușești să înveți în Belgia e nevoie de multă perseverență, răbdare, curaj și susținerea celor apropiați.

Iulia

Eu mă numesc Iulia Zaporojan, am 25 de ani și imi fac studiile de masterat în Turism.

Am venit în Belgia din dorința de a-mi continua studiile în străinătate și de a obține o diplomă europeană. Am ales Belgia pentru că o mare parte din familie este aici. Cea mai mare problemă este taxa de studii, care pentru studenții non-europeni este foarte mare comparativ cu studenții străini din UE. Pentru primul an de studii am plătit 4500 euro, pentru următorii ani am plătit la fel ca studenții belgieni 840 euro. Nu beneficiaz de bursă și nu am dreptul la muncă. Locuiesc în familia surorii mele. Studiile în Belgia sunt diferite de cele din Moldova. Aici se pune accent pe partea practică. Este dificil să te integrezi ca străin în cercurile tinerilor de aici. Cei care ar dori să vină să învețe în Belgia ar trebui să discute mai întâi cu studenții moldoveni care învață deja în Belgia înainte de a face acest pas.

Text de ANA CLABUCOVA, studentă la Bruxelles

PUBLICITATE

TRANSPORT TRAIL, COLETE ȘI PASAGERI

R. MOLDOVA - BELGIA - FRANȚA

Tel.: +37369331806 (Moldova)

Tel.: +33699321125 (Franța)

Tel.: +32486291269 (Belgia)

Persoana de contact: CONSTANTIN

Sergiu MALACHI: „În amicitie dau preferință intelectului ...”

Prof.dr. **Sergiu Malachi** este stabilit de mai mulți ani în Germania. Azi e cetățean al acestui stat. Profesor de franceză și spaniolă la un liceu cu profil religios care se află în apropierea orașului Leipzig.

Interviu de **IURIE BOJONCĂ**
Fotografii din arhiva personală

- Cine este Sergiu Malachi și ce face ?

- Actualmente sunt profesor de franceză și spaniolă la un liceu cu profil religios care se află în apropierea orașului Leipzig. Am iarăși noroc, slavă Domnului, de niște colegi extraordinari. Concomitent sunt angajat ca metodist la un centru pentru integrare în societate, instituție unde predau germana ca limbă străină. Care ar fi planurile? Să-mi fie sănătoși și cumînți cei doi fii ai mei Ionel și Tudorel. Ambii sunt studenți la Leipzig. În rest, rămâne tot în grija lui Dumnezeu. Mi-aș dori ca ziua și noaptea să aibă măcar 30-35 de ore. Ca să reușesc să citesc mai mult.

- De cât timp locuiești în Germania și din ce cauză ai ales această țară?

- Eu nu știu dacă am ales țara. Vorba-i că țara m-a ales pe mine. Sunt stabilit de opt ani în apropiere de o mare metropolă culturală germană, pe care o ador și de care sunt îndrăgostit, orașul Leipzig. Simbolic vorbind, numele de Leipzig vine din slava veche și înseamnă „tei” sau orașul teilor. După mamă am și sânge german. Prin 1995-2002 am fost și un foarte mare activist al centrului germanilor din Basarabia „Hoffnung”. Tot acolo am dat, fără întrerupere, și ore de germană tuturor dorito-

rilor. Majoritatea dintre ei, sute, mii, au emigrat. Putem spune că aproape nu mai există etnici germani sau evrei astăzi acolo.

Centrul cultural german „Hoffnung” (Speranța) era condus la acea vreme de regretata Frau Eli Pillarino. Fusese o doamnă deosebită, o bătrânică cu o soartă zbuciumată și afectată, dar nu distrusă de cele două rele ale secolului trecut: comunism și fascism. Cu regretata doamnă fusesem și colegi de lucru la facultatea de limbi moderne de la USM. Când au revenit comuniștii la putere, am suferit mult, n-am vorbit cu nimeni vreo șapte zile. Doamna Pillarino a zâmbit resemnată și „nemțește” și mi-a zis: „Ai și sânge german în tine. Cred că vei fi susținut în Germania.” Pentru că m-ai întrebat îți răspund: îndrumat și susținut de ea, am depus actele și am plecat. Acum pot spune cu certitudine, Germania e țara mea, de care sunt îndrăgostit, Basarabia lui Eminescu e patria mea, e rana care ne doare, sângărând prea îndelung, totuși.

- De unde vine Sergiu Malachi ?

- Vin de la gurile Nistrului, de acolo de unde pământul românesc continuă încă mult și i se termină pantalonașii rupți ai copilului acesta din flori, bastruc, Republica Moldo-

va. Localitatea e foarte frumoasă, deosebită, și de un pitoresc poetic. Se numește Purcari, aproape de Cetatea Alba a marelui Ștefan. Sat cu oameni gospodari și foarte mândri. Acolo e un colț bun, solid de românism. Cândva în comuna noastră Purcari locuiau și foarte multe (!) familii de germani basarabeni. Acum însă, timp de zece - doisprezece ani, au plecat toți, n-a rămas nici unul.

- Ai rupt-o definitiv cu Republica Moldova ori ai de gând să te întorci acasă vreodată?

- Cum am spus mai sus cu această Republica Moldova nici nu legasem multe, deci nu prea am avut de rupt. Cu Basarabia noastră românească, cum aș putea să rup? Despre întoarcere nu știu ce să-ți spun. M-aș întoarce în țara mea și mâine, unde aș călători, pe care aș cutreiera-o în lung și în lat: de la Purcari și Antonești, la Caracal și Timișoara. De la Arad, Baia-Mare, prin Suceava, Iași, la Râbnici sau Tiraspol. Așa, da! Firește.

- Ce-ți place mai mult în Germania ori la germani ?

- În Germania îmi place... Germania e o țară frumoasă, îmi plac germanii, felul lor de a fi. Și ca să-ți spun o părere ce ar combate niște prejudecăți: acest popor care a știut să dea lumii pe Goethe, Schiller, Kant, Schopenhauer, Nietzsche ș.a., este un popor foarte primitiv și... cald. Să nu zâmbești. Eu trăiesc aici și

o spun cu certitudine. Îmi plac așa cum sunt economii, felul germanilor de a munci, dar și de a se odihni. O trăsătură dominantă ca popor e **CURIOZITATEA**. Un neamț poate să rămână flămând o zi-două, dar dacă are posibilitatea să meargă la muzeu, teatru, serată de cântec și poezie, merge mai întâi la ele. Și dacă mai dispune de bani se gândește că n-ar fi rău să mai și mănânce ceva. Asta e!

- Dacă s-ar constitui o Comunitate a românilor basarabeni plecați prin lume, ai adera la ea?

- Neconștient! Se simte necesitatea ei ca aerul. Totuși, să nu fie una năstrușnică cu apucături separatiste față de cultura și esența românească. În rest, Doamne, ajută!

- Cine te așteaptă acasă (mama, surori, frați, prieteni)?

- La Purcari sunt mormintele părinților mei. Încolo merg ori de câte ori am ocazia. Mă strădui să fie măcar o dată pe an. Mă așteaptă, pline de dor, surorile mele Maria, Lidia și Eugenia. Deși suntem oameni adulți, am rămas uniți ca niște copii, așa cum era în copilărie. E meritul părinților noștri, probabil. Apoi am și prieteni, foști colegi și, în deosebi, pe foștii mei pedagogi de școală, pe care îi iubesc nemărginit. Încă de când eram elev la școala primară din Purcari și draga noastră învățătoare, Doamna Maria Neguriță, ne citea la ora de limbă din cărți cu povești. Mă simțeam cumva

furat de lumea basmului și plecam să înfrunt toate greutățile cu Făt-Frumos, Ileana-Cosânzeana, Harap Alb, Ivan Turbinca... Nu ar fi fost nimic neobișnuit în asta, numai că eu, revenit acasă, refăceam povestea în felul meu, o reinventam... Mai târziu așa s-a întâmplat parțial și cu cele citite din Balzac (prozatorul numărul unu al tuturor timpurilor), Stendhal, Rebrenu, Dostoievski, Salinger, Gârleanu, Druță, Călinescu, Flaubert, Garcia Marquez, Camus, Walter Scott și mulți alții.

- De la plăcerea lecturii ai trecut la plăcerea scrisului. Ai la activ câteva proze. Unde le-ai publicat?

- Deși savurez plăcerea scrisului, nu-mi place cuvântul „scriitor”. În concepția mea prozatorul sau poetul ar trebui să știe să-și tacă vreo sută-două de cărți, pe care el le crede, firește, opere „geniale”. Și numai după ce a lecturat de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga, de sus în jos, cât și de jos în sus vreo trei-patru sute din marile opere literare ale lumii, ar putea cuteza să umble la condei, dacă va mai avea curajul și elanul inițial. Cât mă privește, am publicat în *Literatura și Arta* două nuvele *Debila* și *Critica literară*. În același timp conștientizez și chiar insist că sunt doar profesor de limbi străine (franceza, spaniola, germana, engleza, rusa și... româna pentru germani) care, mușcat de patima literaturii, iată că umblu după vreo buruiănă de leac și nu găsesc...

- Ce prieteni ori prietenii ai în Germania?

- Sunt un om foaaaarte sociabil. Am mulți cunoscuți, colegi. Cu unii m-am și împrietenit. Sper să fie și de durată. Interesul de profesie, pasiunea e o punte fericită întru legarea prieteniiilor. Nu m-a interesat niciodată originea etnică a prietenilor mei. Eu vorbesc fluent germana, franceza, spaniola și rusa. În colaborare, în conlucrare, în amicitie dau preferință intelectului. O prietenie strânsă, solidă Leipzig - Veneția, între basarabeni din ambele țări și orașe ar fi un exemplu concludent. De ce să nu fie? Cu atât mai mult, că există deja Asociația Moldo-Italiană pentru Colaborare și Integritate AMICI, care ar putea contribui la îngemănarea acestor orașe cu frumoase tradițiile istorice și culturale.

- Așa să ne ajute Dumnezeu. ☺

Italia

Cartea pe care a scris-o Iurie Bojoncă, *Râul Zero și plopul fără soț* (Timișoara, Ed. Augusta, 2007), lansată la Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică (IRCCU) din Veneția, este cartea pe care ar fi trebuit să o scriu eu, cartea pe care am trăit-o, o trăiesc continuu, gonind ca pe niște sperietori de sub pensula lui Goya, ideile sub care aceasta încerca uneori să prindă contururi. Am ezitat îndelung să o citesc, ocolind-o, apoi am întins mâna, conștientă de necesitatea terapiei ce trebuia să mi-o impun.

Iurie Bojoncă, noi toți, pe malul râului Zero

Am citit și am recitat cartea. Cu pixul în mână. Și asta acum, când ajungând să nu mai pot citi ziare, evadasem în autori fundamentali. Nu greșisem: era parte integrantă din ceea ce a ars în mine toți acești ani: lava sugrumantă a dezamăgirii, depresia, oboseala, oarba neputință de a schimba ceva, – toate revărsate în stări de sfâșietoare și, în final, – autoexilul, ca un protest, ca o necesitate de izolare, ca o probabilitate de salvare. Fizică, psihică, în primul rând.

La început a fost un fel de frică/ apoi un fel de rușine (...), – rândurile pe care le citești sunt expresia matematică a ceea prin ce treci din momentul când ceva mai presus decât tine te împinge înainte, spre necunoscut, chiar și cu prețul vieții fiind, pentru că deja nu mai contează, pentru că *s-au închis toate orizonturile și nu ți-a rămas decât să alegi între prăbușirea de aici, sigură, și cea de dincolo, potențială.*

Dar despre aceasta poți scrie numai după ce ai atins limita aceea regeneratoare, când ura se retrage, amestecându-se cu o mare iubire (...), de aici încolo începând travaliul cel mare al sinelui regăsit, ieșirea din criză, perceperea clară a gustului adevăratei libertăți și, în depărtare, la orizont, după o perspectivă de muncă silnică, conștient asumată, - salvarea.

Mesajul cuprins între pereții acestei cărți a făcut să se întâlnească Editura Augusta, de la Timișoara, prin editorul,

criticul literar și profesorul Adrian Dinu Rachieru, doamna Svetlana Paleologu Matta, distins scriitor și eminescolog (româncă stabilită în Elveția, care semnează prefața cărții), și poetul nostru, Iurie Bojoncă, autoexilatul. Lansat la Casa Română din Veneția, volumul crează, în acest fel, un cerc victorios, un argument în plus că azi spiritul umblă prin lume liber și nestingherit.

Mă blestemasem să nu scriu, spune poetul, care însă trece peste propriul blestem din frică pentru o eventuală orbire a minții. Urmează auto-exorcizarea de cele trăite până la paroxism în ultimii ani: în anul 2000 *nu a avut loc, totuși, sfârșitul lumii*, scrie autorul, *de data aceasta sfârșitul lumii avea să înceapă în inima fiecărui muritor*. Poetul confesează că, acolo, în Basarabia, trăia clipe cumplite, realizând că traversează, în esență, calea spre dezechilibru. Clătinat, dar încă plin de speranță, se mai aruncă, încă o dată, cu uitare de sine, în vârtoarea anului 2002. Luciditatea ce avea să-l cuturemure la puțin timp după aceasta, era iminentă. Și poetul se autoexpulzează în lume, pe urmele soției plecate la muncă în Italia. Urmează doi ani de muncă fizică brută și blestem de tăcere... Dar un banal accident la picior relevă autorului pericolul în care se află sinele spiritual suprimat și poetul se abandonează scrisului precum unui remediu tămăduitor. Revenirea e anevoioasă, dar necesară, exercițiul rememorării decantează, lim-

“

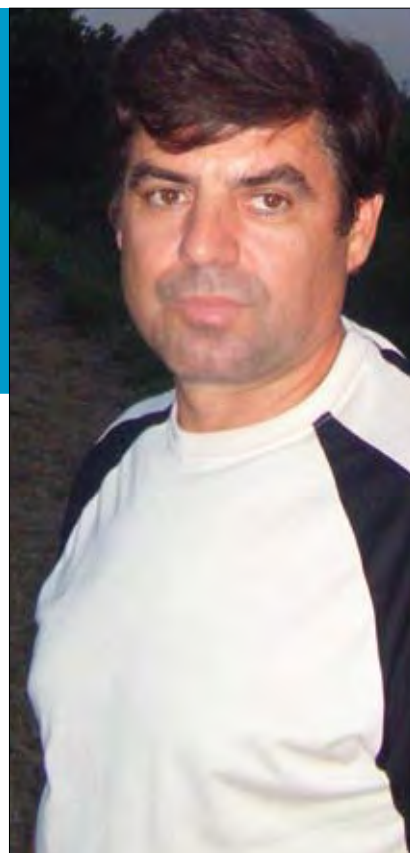
Poetul confesează că, acolo, în Basarabia, trăia clipe cumplite, realizând că traversează, în esență, calea spre dezechilibru. Clătinat, dar încă plin de speranță, se mai aruncă, încă o dată, cu uitare de sine, în vârtoarea anului 2002. Luciditatea ce avea să-l cutremure la puțin timp după aceasta, era iminentă. Și poetul se autoexpulzează în lume, pe urmele soției plecate la muncă în Italia. Urmează doi ani de muncă fizică brută și blestem de tăcere...

pezește, esențializează. Pline de amărăciune, incursiunile în timp sunt, din când în când, voit suspendate, poetul indemnându-și, sictirit, cititorul: „Hai, mai bine, să vorbim despre floricele pe câmpii, iar floricele să fie metaforice, să le putem transfigura în flori de pus la ureche, să ne pară viața floare la ureche. Și câmpiile să fie, de asemenea, metaforice. Să ne vină gândul de a apuca câmpii și să nu știm unde, buimăciți fiind de atâta fericire și de atâta foame în plină civilizație postmodernă. Să apucăm, în cele din urmă, drumul străinimii și să ne aruncăm ca într-o piscină fără apă în abisul neoclavagismului la care suntem supuși în adevăratul sens al cuvântului de către făuritorii de civilizație modernă. Am fost robi acasă, căci la noi drepturi au străinii, suntem robi aici, căci la ei drepturi au bășinașii și nu tot felul de „urmași ai Romei” veniți de pe aiurea. Străinii care au venit la noi, au venit să ne stăpânească și ne-au stăpânit. Noi, străini fiind, am venit la ei să-i slujim și i-am slujit. Mă tem de această dură succesiune atunci când îmi privesc în ochi copiii (...).”

Iurie Bojoncă va analiza la rece poziția sa de autoexilat pe pământ străin: *Sunt aici pentru a simți pe pielea proprie procesul de*

robie modernă la care este supusă populația străină, indiferent de țară, nație ori culoare a pielii. El va descrie cu durere imaginea comună a conaționalilor noștri imigrați în țara măslinilor, spectrul celor plecați fiind deloc monocrom, pentru că, iată, „profesori, medici, savanți își sacrifică sănătatea în numele copiilor, prestând munci umilitoare în diverse țări ale Europei” (...). Suferința este dureroasă și dură, dar suportabilă, atunci când de partea noastră este dreptatea, va concluziona autorul, mai ales acum, când s-a făcut clar, că a cam trecut vremea jongleriilor politice și a manipulărilor electorale. O persepectiva în timp: *La începutul mișcării de eliberare națională sunt chemați acasă toți românii basarabeni, rătăciți prin diferite colțuri ale URSS-ului ca doar peste un deceniu, aceștia, să fie puși în situația să-și părăsească din nou țara.* Dar până la urmă, tot ne vom întoarce acasă.

Trăit la limita unei experiențe umane, mesajul lui Iurie Bojoncă este o vatră încinsă. Nimic din cele ce, în urma lecturii, devin secundare, nu diminuează, până la urmă, valoarea mesajului. Este una dintre puținele cărți despre realitatea imediată din Basara-

bia, scrise după trezirea noastră dureroasă din... Marea Transă Poetică. Este și una dintre primele care au început să se scrie, departe de casă, prin haltele unui autoimpus exil, care se dovedește a fi preferabil, totuși, unei iminente prăbușiri într-un timp aproape solidificat în mediocritate și trădare, dacă excludem dezghețul roșit de sânge al primăverii acestui an.

EUGENIA BULAT,
Veneția

Fotografii din arhiva personală

PUBLICITATE

ITALIA-MOLDOVA-ITALIA

TRANSPORT DE PASAGERI ȘI COLETE

MOLDOVA oficiu: 63-77-84
str. Decebal, 1, GSM: 0 69 712 145

ITALIA

(0039) 3889316409 Bolzano, Trento, Bressanone, Cavaleze, Mezzocorona, Cles, Andolo, Pergine.

(0039) 3406242447 Roverto, Alla, Riva de Igarido, Arcò, Molcezem, Torbole, More, Aldeno

(0039) 3394950412 Sotomarinò, Chiozia, Trevizo, Bassano.

ROMÂNIA (0040) 754670689

MOLDOVA

str. Decebal, 1, 63-77-84
GSM: 079 997 099

ITALIA

BOLZANO, TRENTO 3285863480
San-Michele, Mezzocorona, Mezzolombardo, Cles, Tione, Merano, Laces, Giorența, Bressanone, Pergine, Coldonato

ROVERETO

3290293167
Riva-del-Garda, Caleano, Volano, Arco

BELUNO, FELTRE

3262410660
Lorentago, Cortina, Pieve-de-Gadore, Forno-Dizoldo, Santo Stefano

Sedico, San Martino, Castorza

SANDONA-DE-PIAVE, TREVISO

3282410660
Portogruaro, Fosalto, Stretti, Ezolo

ROMÂNIA (0040) 744401134

Sub ochii noștri se distruge un monument istoric

Biserica Adormirii Maicii Domnului din Căușeni

Dacă n-ai ști prea multe din istoria Bisericii Adormirii Maicii Domnului din Căușeni, ai putea să mergi pe-alături fără s-o observi. Nici grandioasă, nici poleită cu aur nu e, umbrită de coroana copacilor din curte și străjuită de un gard de pietre vechi.

După ce-am vizitat de mai multe ori frumoasele biserici și mănăstiri pictate din Bucovina (Vroneț, Putna, Moldovița, Sucevița, Humor), Biserica Adormirii Maicii Domnului din Căușeni mi se părea lipsită de importanță și mai puțin valoroasă. E suficient să-i pășești pragul ca să-ți dai seama că ai în față o adevărată minune.

Culoarea roșie din interior îți umple inima de lumină, dar totodată și de milă. De mai mult de patru decenii a început procesul de restaurare a monumentului, dar nici până astăzi n-a fost finalizat din lipsa fondurilor, iar biserica continuă să fie inaccesibilă pentru enoriași.

Am reușit să vizităm interiorul doar datorită Mariei Bondarenco, care a găsit ceva timp liber pentru noi, ea fiind unica persoană care păstrează cheia, tot ea având grijă de biserică. Fiind adâncită în pământ, intrarea în biserică e cam periculoasă, trebuie să pășești cu grijă pe scara improvizată dintr-o scândură ca să ajungi jos. De-a lungul câtorva secole, bisericii i-a fost dat să treacă prin multe, dar fresca s-a păstrat uimitor de bine. Picturi de sfinți (aici fiind pictat pentru prima dată un Sfânt Ioan cel Nou de la Suceava), chipurile voievozilor, inscripții vechi. În perioada sovietică, biserica a fost transformată în uscătorie de fructe. Au fost instalate cuptoare, se făcea focul în interior.

După câțiva ani pe pereții bisericii s-a pus un strat de funingine, acoperind picturile, iar cei care n-au vizitat-o mai înainte, nici n-aveau de unde să știe ce comoară se ascunde sub pereții negri.

Aproape accidental cineva din conducătorii de pe-atunci a descoperit fresca și-a dat un semn de alarmă. Au fost făcute câteva lucrări de restaurare, au fost evacuate cuptoarele, însă ținând cont de valoarea picturilor e nevoie de o îngrijire mai deosebită, condiții adecvate de temperatură, umiditate. Din cauza acoperișului șubred, ploaia pătrundea în interior, având de suferit pereții, dar mai ales fresca. Datorită Ambasadei SUA la Chișinău a fost restaurat acoperișul. Acum arată mult prea diferit decât cel autentic, însă aceasta a fost unica soluție de a păstra interiorul bisericii. Din păcate, aceasta a fost prima și ultima încercare mai serioasă de a salva biserica.

Sub ochii noștri se distruge un monument unic. Deși s-a încercat de mai multe ori restaurarea bisericii, de fiecare a fost în van – alte nevoi, alte priorități. Dar încă nu-i târziu să ne vindecăm de indiferența față de patrimoniul ce ne-a mai rămas.

Probabil că suma necesară pentru reconstrucția bisericii e mult prea mare pentru Ministerul Culturii, nemaivorbind de Consiliul Raional Căușeni. Dar împreună (dacă migranții s-ar implica) se poate!

Ar fi de dorit să ne implicăm acum cât nu e prea târziu. Dealtfel în scurt timp vom găsi câțiva pereți dărâmați și, poate, o plăcuță ce-ar aminti că acolo a fost cândva un monument de o importanță internațională.

OXANA GREADCENCO

IMPORTANT: Dacă vrei să te implici în donarea sau colectarea de fonduri pentru reparația acestei biserici, scrie-ne la contact@pro-diaspora.com

Publicitate în revista

Pro diaspora

Eficient și Avantajos!

„Pro Diaspora” – prima revistă (ediție coloră)
despre și pentru migrații
din Republica Moldova

Cine sunt cititorii noștri?
Cetățenii R. Moldova aflați peste hotare, în
special în țările din Uniunea Europeană,
la muncă și studii și familiile lor din R.
Moldova.

Avantajele colaborării cu „Pro Diaspora”:

- Tiraj lunar de 10.000 de exemplare;
- Circa 40.000 de cititori timp de o lună;
- Distribuire în orașele din Marea Britanie, Italia, Austria, Portugalia, Spania, Franța și Belgia, dar și-n R. Moldova;
- Versiunea on-line a revistei, inclusiv și publicitatea dvs.,

poate fi accesată la www.prodiaspora.md
și www.pro-diaspora.com
- Prețuri avantajoase la publicitate!

Despre ce scrie „Pro Diaspora”?

În fiecare ediție puteți citi despre drepturile, capacitățile, comunitățile,
remitențele, problemele și perspectivele moldovenilor din străinătate.

Pentru a plasa publicitate în revista „Pro Diaspora”
contactați AO Asociația Mediatică „Pro-Diaspora”

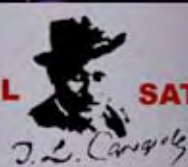
Adresa: str. Onisifor Chibu 7/1, of.65,
mun. Chișinău, R. Moldova
Tel. : (+373 22) 58-86-21,
(+373 79) 112516, (+373 69) 112516

Persoană de contact:
FLOREA ȘTEFAN

E-mail: florestefan@pro-diaspora.com,
stefanfloreaymail.com

TEATRUL SATIRICUS

MADE IN MOLDOVA!

Spectacolul va avea loc în luna iunie 2010 la Paris și Londra.

Informații pentru rezervarea și procurarea biletelor:

Connexions Moldavie (Franta)

Președinte – Violeta Crișcan Tel.: +33672909012

Email: vigritcan@yahoo.fr web: <http://www.connexions-moldavie.fr>

COMUNISON RC (Marea Britanie)

Președinte – Serafim Florea Tel.: +447703016947

Email: info@comunison.net, web: floreserafim@pro-diaspora.com

FORMAȚIA ZDOB[SI]ZDUE

vine la Bruxelles și Paris!

Concertele vor avea loc în luna mai 2010.

Connexions Moldavie (Franta)

Președinte – Violeta Crișcan Tel.: +33672909012

Email: vigritcan@yahoo.fr web: <http://www.connexions-moldavie.fr>

ACUM Belgia

Președinte – Vitalie Luca Tel.: +32486540314;

Email: lucavitalie@gmail.com

Vicepreședinte – Viorel Bichir Tel.: +32485796794

Email: bikirvio@gmail.com